BAYBURT

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ

RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BAYBURT ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

(2012)

Bu rapor İş ve Meslek Danışmanı Hakan ÖZDEMİR tarafından hazırlanmıştır.

SUNUŞ

Günümüz dünyasının en önemli problemlerinden biri kuşkusuz işsizlik sorunudur. İşsizlik aynı zamanda sosyo-psikolojik sorunları ve huzursuzlukları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdam artırıcı yatırım ve politikalara ağırlık vermek gerekliliği bulunmaktadır. Bu bakımdan ülkemizde özellikle son on yılda birçok alanda büyük atılımlar ve yatırımlar yapılarak, istihdamda ciddi artışlar gözlenmiştir. Bu süreci daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla işgücü piyasasının talep ve isteklerini detaylı bir şekilde inceleme gerekliliği de kaçınılmazdır.

İlimiz için yapılmış olan bu çalışma ile genelde il ekonomisi özelde ise istihdam piyasaları ile ilgili bilgiler anlamlı bir bütün haline getirilmiş ve yararlanıcıların hizmetine sunulmuştur.

Ancak bu çalışmanın faydalı olabilmesi önümüzdeki dönemde gerçekleştirilecek çalışmalarda kullanılması ile yakından ilgilidir. Dolayısıyla bu çalışmada elde edilen sonuçlar eğitim programlarının yerel ihtiyaçlara cevap verebilecek nitelikte esnekliğe kavuşturulması staj ve çıraklık programlarının yönlendirilmesi meslek-eğitim dallarının kapasitelerinin yerel koşullara uyarlanması gibi stratejik alanlarda mutlak surette değerlendirilmelidir.

Zira bir ülkenin ya da ilin sosyo-ekonomik gelişmesinde ve refah düzeyinin yükselmesinde temel unsur insan kaynağıdır. Yetişmiş ve nitelikli işgücü, bir ilin rekabet etme kabiliyeti ve üretimin verimliliği açısından kilit öneme sahiptir.

Bu etkinliğin daha da artırılması için eşleşme problemlerini ortaya çıkartacak ayrıntılı veri setlerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda 81 il itibariyle İşgücü Piyasası Talep Araştırması aynı yöntemle iller arası karşılaştırmalara da olanak sağlayacak şekilde yeniden planlanmıştır. Avrupa Birliği Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında Bayburt ilinde İşgücü Piyasası Talep Araştırması Eylül ve Ekim aylarında Bayburt il ve ilçelerinde 10 ve üzeri çalışanı olan işyerlerine uygulanmıştır. Araştırma sonuçları Bayburt ili işveren ihtiyacını ortaya çıkararak daha doğru istihdam ve eğitim politikalarının oluşturulmasına yardımcı olacaktır.

Bayburt işgücü piyasası analiz çalışmasında emeği geçen Bayburt Çalışma Ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personeline işsizlikle mücadelede vermiş oldukları katkılardan dolayı teşekkür eder, çalışmalarının ilimiz ve ülkemiz için hayırlı olmasını dilerim

Hasan İPEK
Bayburt Valisi

ÖNSÖZ

Ülkelerin kalkınmasının temeli olan istihdamın artırılması; işsizliğin azaltılması, işgücü piyasasının geliştirilmesi, eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır.

Ulusal politikaların oluşturulmasında ülke genelinde yapılan İşgücü Piyasası Analizleri (İPA) önem kazanırken, yerel politikaların oluşturulmasında yerel işgücü piyasası analizleri önemlidir.

Yerel işgücü piyasası analizleri bölgesel farklılıkların izlenmesi, İİMEK gibi yerel yönetişim mekanizmalarına işlerlik kazandırılması, yerel düzeyde işveren ve iş arayan eşleştirmelerinin sağlanması, orta vadede işverenler tarafından talep edilen becerilerin işsizlere kazandırılması ve uygulanan işgücü politikalarının etkilerinin izlenmesinde son derece önemli çalışmalardır. İPA sadece mevcut beceri ihtiyaçlarını değerlendirmekle kalmaz, uzun vadeli bir bakış açısı da oluşturur. Yani gelecekteki ihtiyaçları öngörerek bu ihtiyaçlara aktif olarak yön vermeyi sağlayan istihdam ve eğitim politikalarının oluşturulmasında da kilit çalışmalar, İşgücü Piyasası Analizleridir.

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesi ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu rapor bu hedef doğrultusunda Bayburt ilinin işgücü piyasasını ortaya koymak üzere hazırlanmıştır. Yayında, Bayburt ili işgücü piyasası arz boyutu, eldeki mevcut veriler, talep boyutu ise İşgücü Talep Araştırması sonuçları kullanılarak analiz edilmiştir.

İşgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile 2012 yılından başlayarak yılda bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır. Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü uygulaması ilk kez 10 Eylül-31 Ekim 2012 aylarında yapılan bu araştırma ile Bayburt ilinde mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimler izlenecektir. Araştırma 10 ve daha fazla çalışanı olan özel sektörde faaliyet gösteren yerel birimlere uygulanmıştır.

Bu rapora kuşkusuz en büyük destek, değerli zamanlarını ayırarak araştırmamızı cevaplayan işverenlerimizden gelmiştir. Onların cevapları bize gelecek çalışmalarımızda rehberlik edecektir. Araştırma bilgi formunu cevaplayan tüm işverenlerimize teşekkür eder, İşgücü Piyasa Analizi Çalışmasının İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu, işverenler, akademisyenler ve araştırmacıların çalışmalarında yararlı olmasını dilerim.

Bayburt Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü

Ömer AKDENİZ

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER **5**
KISALTMALAR **7**
YÖNETİCİ ÖZETİ **9**
GİRİŞ **12**
BİRİNCİ BÖLÜM **13**
İŞGÜCÜ PİYASASISININ GENEL GÖRÜNÜMÜ **13**
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 13
EKONOMİK GÖSTERGELER 13
NÜFUS GÖSTERGELERİ 14
EĞİTİM GÖSTERGELERİ 16
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 17
İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 29
İKİNCİ BÖLÜM **35**
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI **35**
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 36
AÇIK İŞLER 40
SONUÇ **49**
KAYNAKÇA **54**
EKLER **54**
Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 54
Ek 2- Araştırma Yöntemi 56
Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 59
Ek 4 SEGE listesi ve NKA listesi 64

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Yaş Bağımlılık Oranları, %, 2011 15
Grafik 2. Eğitim Durumuna Göre Çalışabilir Yaştaki Nüfusun Dağılımı,%,2011 16
Grafik 3. İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik Oranları, %, 2010 17
Grafik 4. Cinsiyete Göre İstihdam Oranı,TRA1,%,2011 18
Grafik 5. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı, TRA1,%,2011 19
Grafik 6. İstihdamın Cinsiyete Göre Tarım Ve Tarımdışı Dağılımı, TRA1,%,2011 19
Grafik7. Eğitim Durumuna Göre Sektörel İstihdam, TRA1, %,2011 20
Grafik 8. İşteki Duruma Göre İstihdam, TRA1, %,2011 20
Grafik 9. Türkiye ve TRA1 Tarım ve Tarımdışı Kayıt Dışı Çalışma Oranı, %, 2011 21
Grafik 10. Türkiye ve TRA1 sektörel kayıt dışı çalışma oranı,%,2011 22
Grafik 11. Tarım ve tarım dışı sektörlerde cinsiyete göre kayıt dışı istihdam oranı, TRA1,%,2011 22
Grafik 12. Eğitim Durumuna Kayıtdışılık, TRA1,%,2011 23
Grafik 13. İşteki Duruma Göre Kayıtdışılık Oranı,TRA1,%,2011 23
Grafik 14. Gençlerin Çalıştıkları Sektörler, TRA1,%,2011 24
Grafik 15. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı,TRA1,%,2011 25
Grafik 16. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı,TRA1,%,2011 25
Grafik 17. İlk Kez İş Arayanların İş Arama Sürelerine Göre Dağılımı, TRA1, %,2011 206
Grafik 18. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma oranı,TRA1,%,2011 28
Grafik 19. Nedene ve Cinsiyete Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı,TRA1,%,2011 29
Grafik 20. Kayıtlı İşsizler İçinde Öğrenim Durumuna Göre Kadın Payı,%,2012 31
Grafik 21. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik ve İşsizlik Ödeneği Oranları, Bayburt,%,2012 31
Grafik 22. İşyerlerinin sektörel dağılımı, %, 2012 36
Grafik 23. Sektörlere Göre Toplam Çalışanların Dağılımı,%, 2012 37
Grafik 24. Ana meslek gruplarına göre cinsiyet oranları, %, 2012 39
Grafik 25. Açık İşlerin Sektörlere Göre Dağılımı,%,2012 40
Grafik 26. Sektörlere Göre Açık İş Oranları, %, 2012 41
Grafik 27. Ana meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı,%,2012 41
Grafik 28. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları ,%, 2012 42
Grafik 29. Açık İşler İçin İstenen Eğitim Düzeyleri, %, 2012 43
Grafik 30. Açık İşler İçin İstenen Beceri Düzeyi,%,2012 44
Grafik 31. Açık İşlerin Karşılanma Yolları,%,2012 44
Grafik 32. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı ,%, 2012 45
Grafik 33. Temininde Güçlük Çekilen Meslekler,%, 2012 45
Grafik 34. Kayıtlı işsiz içinde eğitim düzeyine göre kadın payı,%,2012 51

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. İlk ve Orta Öğretimde Okuyan, Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayıları 16
Tablo 2. Orta Öğretim Öğrenci Sayıları,2011-2012 16
Tablo 3. Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam Ve İşsizlik, Bin Kişi,TRA1,2011 18
Tablo 4. Eğitim Seviyesi ve Sektörlere Göre İstihdam,TRA1, bin kişi, 2011 19
Tablo 5.Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı,TRA1, %, 2011 20
Tablo 6. İşteki Duruma Göre İstihdam, TRA1, bin kişi, 2011 21
Tablo 7. Daha Önce Çalışılan Faaliyete Göre İşsizlerin Eğitim Durumu,TRA1, bin kişi, 2012 25
Tablo 8. İş arama sürelerine göre ilk kez iş arayanlar, TRA1, bin kişi, 2011 26
Tablo 9. Eğitim Düzeyine Göre İş Arama Süreleri, TRA1, bin kişi, 2011 27
Tablo 10.Genç ve Yetişkinlerin İşgücü Durumu, TRA1, bin kişi, 2011 27
Tablo 11. İşgücü Dışında Bulunma Nedeni, TRA1, bin kişi, 2011..... 28
Tablo 12. Kayıtlı İşsizlerin Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012..... 30
Tablo 13. Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012..... 30
Tablo 14. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2012..... 31
Tablo 15. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2011 32
Tablo 16. Açık İşlerin Dağılımı, 2012..... 32
Tablo 17. İşe Yerleştirilenler ve İşe Yerleştirme Oranı,% , 2012..... 32
Tablo 18. Yaş Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler, 2012 33
Tablo 19. Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirmeler, 2012..... 33
Tablo 20.Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayısı, 2012 34
Tablo 21. Kursa Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı,2012 34
Tablo 22. Sektörlere göre çalışan oranları ,%,2012..... 38
Tablo 23. En fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı ,% 349
Tablo 24. En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı ,%,2012..... 42
Tablo 25. İstenen beceri ve niteliğe sahip olunmayan ve eleman bulunmayan meslekler,%..... 346
Tablo 26. Diğer nedenler 346
Tablo 27. Sektörlere göre net istihdam değişim oranı,% 348
Tablo 28. Yıllara göre tarım ve tarımdışı istihdam artışı, TRA1, bin kişi, 2005-2011..... 50

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

HİA: Hanehalkı İşgücü Anketi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: işsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

İPTA: İşgücü Piyasası Talep Araştırması

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

2011 yılı verilerine göre; Bayburt ilinin yaş dağılımı Türkiye ortalamasına oldukça yakındır. 0-14 yaş grubunun Türkiye ortalamasında ağırlığı % 25,3 Bayburt'ta ise % 24,3'tür. Çalışabilir yaştaki nüfus[1] Türkiye ortalamasında 66,0 iken bu oran Bayburt'ta 50,7dir.

2012 yılı verilerine göre Bayburt göç veren bir ildir. Net göç hızı binde -12,1dir ve il, göç veren 15 il içinde en yüksek net göç hızına sahip 2. ildir. Göç verdiği nüfusun en önemli bölümünü 15-29 yaş grubu oluşturmaktadır. İlin işgücü piyasasına katkıda bulunacak olan nüfusu il dışına çıkarken, diğer yandan yine 15-29 yaş grubundan Bayburt' a geri dönüş yaşandığı da görülmektedir.

Bölge toplam işsizlik oranı % 6,3, erkek işsizlik oranı % 7,6, kadınlarda %3,1'dir. En düşük işsizlik oranı % 1,6 ile okur yazar olmayanlarda iken bunu % 5,9 ile lise altı eğitimliler izlemektedir. Eğitimsizler ve düşük eğitimliler işgücü piyasası dışında yer almaktadırlar. Lise ve dengi okul mezunlarında % 9,4 olan işsizlik oranı yüksek okul mezunlarında % 6,7'dir. Yalnız bölgede çok ilginç bir yapı dikkati çekmektedir. Hem lise ve dengi meslek okulu hem de yüksek eğitim işsizlik oranını yükselten bu eğitim seviyesindeki kadınların işgücüne katılmasına rağmen iş bulamamalarıdır. Lise ve dengi meslek okulunda erkeklerde % 8,7 olan işsizlik oranı, kadınlarda % 15'e, yüksek eğitimli erkeklerde % 5,6'den kadınlarda % 9,6 ile yükselmektedir. Lise ve dengi meslek okulu eğitimli kadınlardaki işsizlik oranı, bölgenin en yüksek işsizlik oranıdır.

İl bazında mevcut işgücü piyasası temel değişkenler itibariyle ele alındığında TRA1 bölgesinde dikkati çeken önemli husus işsizlik oranının düşüklüğüdür. İşsizlik oranı 2011 yılı itibariyle % 6,3'dür. Bu oran ile bölgeler arasında en düşük işsizlik oranına sahip 4. bölgedir. İşgücüne katılım oranı % 50,5'tir. İstihdam oranı % 47,3 ile % 43 olan Türkiye ortalamasının üzerindedir.
İşsizlik oranı Türkiye ortalama işsizlik oranının çok altında ve istihdam oranı da Türkiye ortalamasının üstünde olmasına rağmen, yıllar itibariyle TRA1 bölgesinde işsizlik oranının değişmediği, istihdam oranının ise azaldığı görülmektedir. 2008 yılı sonuçlarına göre[2] istihdam oranı %48,4, işgücüne katılım oranı %51,6', işsizlik oranı ise 6,3'tür. 2011 yılında ise istihdam oranı % 47,3, işgücüne katılım oranı %50,5, işsizlik oranı %6,3'tür.
Bayburt ili sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 81 il içinde 80. sıradadır. Çalışabilir yaştaki nüfusun eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha düşüktür. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (%69,2) lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır.
Kendi kaynakları ile yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar illerin ekonomik gelişimlerini birlikte etkilemektedir. Bayburt ilinin açılıp kapanan işyerleri incelendiğinde ilde gerçek kişi-ticari işletmelerin açılıp kapanma oranlarının birbirine çokta yakın olmadığı görülmektedir. 2012 yılınında ilde kapanan her 100 ticari işletmeye karşılık 130 işletme açılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre işyerlerinin büyük çoğunluğu toptan ve perakende ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Her 100 işyerinin 25,4'ü toptan ve perakende ticaret sektöründedir. Bu sektörü % 21,1 ile imalat ve % 12,7 ile inşaat sektörü takip etmektedir. Üç sektördeki işyerleri, araştırmaya cevap veren işyerlerinin beşte üçünü oluşturmaktadır. Dördüncü sırada % 8,5'lik pay ile inşaat sektörü yer almaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre çalışanların % 42,2'si imalat, toptan ve perakende ticaret ve inşaat sektöründe yer almaktadır. En fazla çalışanı olan sektör idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörüdür, ama çalışanların sektörlerdeki ağırlığı Türkiye ile değişiklik göstermektedir. Toptan ve perakende

[1] 15-64 yaş grubu
[2] TÜİK il düzeyinde temel işgücü göstergelerini 2008 yılından itibaren yayınlamaktadır. En son haber bülteni 24/06/2011 tarihinde yayınlanmıştır ve 2010 sonuçlarını içermektedir. 2011 yılı için henüz yayınlanmamıştır.

ticaret sektöründe çalışanlar Türkiye ile benzerlik göstermektedir. Bu oran Türkiye'de toplam çalışanların % 10,1'i iken, ilde % 9,6 olmaktadır.

Çalışanların büyük çoğunluğu erkektir. Çalışanların içinde kadınların payı % 10,2'dir. Türkiye toplamında kadın çalışanların payı ise % 25'tir.

Çalışanların belli sektörlerde yoğunlaşması mesleki dağılımları etkilemektedir. Bayburt'ta, ana meslek grupları dağılımında Türkiye ile aynı şekilde ilk sırada nitelik gerektirmeyen meslekler bulunmaktadır. Çalışanların %56,7'si nitelik gerektirmeyen meslekler ana meslek grubunda[3] çalışmaktadır. İkinci sırada %11,1 ile hizmet ve satış elemanları, üçüncü sırada %10,2 ile Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar yer almaktadır.

Talep boyutu itibariyle, araştırma sonuçlarına göre Bayburt ilinde 10+ özel sektör yerel birim işyerlerinde çalışanlar sayısına göre lokomotif sektör imalat sektörü olması sonucu en fazla açık iş bu sektörde oluşmuştur. Açık işlerin %41,6'sı imalat sektöründedir.

En fazla çalışana sahip sektörlerin açık iş oranları pek te yüksek değildir. İmalat sektöründe açık iş oranı %2,5, ticaret sektöründe %5,6, ulaştırma sektöründe %0,8, inşaat sektöründe de %3,6'dir. Büyük işyerlerindeki açık iş oranı daha yüksektir. Toplamda %3 olan açık iş oranı, 10-49 çalışanı olan işyerlerinde %4,8'e çıkmaktadır.

Ana meslek grupları itibariyle en yüksek açık iş oranının olduğu grup, hizmet ve satış elemanları grubudur. İkinci sırada sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar, üçüncü sırada nitelik gerektirmeyen meslekler grubu yer almaktadır. Açık iş oranı yüksek mesleklerin büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek mümkündür.

Meslekler itibariyle açık işin en fazla olduğu meslek şoför-yük taşımadır. Açık işlerin %20,5'ini şoför-yük taşıma oluşturmaktadır. Bu mesleği %18,1 ile bobin-katlama-büküm makine operatörü takip etmektedir. En çok talep edilen meslekler sıralamasında ilk altı meslekte yer alan diğerleri arasında ise fark değişik düzeylerdedir ve %13,9 ile iş makineleri operatörü, %8,4 ile garson(servis elemanı) Açık iş sayısının en yüksek olduğu ilk altı meslek toplam açık işlerin %74,7'sini oluşturmaktadır.

Açık işlerde istenen eğitim düzeyinde en çok dikkat çeken husus genelde lise altı mezunu istenmiş olmasıdır.

Temininde güçlük çekilen meslekler işverenlerin açık işlerini istedikleri meslek ve/veya becerilere sahip çalışanlarla dolduramamaları veya zorluk çekerek doldurmaları durumunu ifade eder. Talep araştırması kapsamında işverenlere 2012 yılı içerisinde bu durumda oldukları meslekler sorulmuştur. Ankete cevap veren işyerleri içinde en yüksek oranda eleman temininde güçlük çeken sektör imalat sektörüdür. İmalat sektöründeki işyerlerinin % 33,3'ü eleman temininde güçlük çektiklerini ifade etmişlerdir.

İkinci sırada %27,5 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü yer almaktadır. Üçüncü sırada ise %18,3 ile toptan ve perakende ticaret sektörü yer almaktadır.
Araştırmanın uygulandığı tarihe kadar Bayburt ili 10+ özel yerel birim işyerlerinde alınan eleman sayısı çıkartılan eleman sayısından fazladır. Yalnızca madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe çıkarılan eleman sayısı, alınan eleman sayısından fazladır.

Net istihdam artışının en fazla olduğu sektörler sırasıyla idari ve destek hizmet faaliyetleri, imalat, inşaat, mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler, toptan ve perakende ticaret, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, eğitim, ulaştırma ve depolama, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, finans ve sigorta faaliyetleri sektörleridir. En fazla çalışanı olan sektör konumundaki idari ve

[3] Ana meslek grubu: ISCO 2008

destek hizmet faaliyetleri sektöründeki istihdam değişimi diğer tüm sektörlerin üzerinde gerçekleşmiştir.

Gelecek istihdam beklentisi kısa (altı aylık) vadeli dönemler itibariyle ölçülmek istenmiştir.

Gelecek istihdam beklentisinde ilde kısa dönem itibariyle sektörel dağılımda mevsimsel değişimler kendini göstermektedir. Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle gelecek altı aylık dönemde en yüksek istihdam artışı bekleyen işyerleri imalat sektöründedir. Toplam istihdam artışı beklentisinin %54'ü imalat sektöründedir. İmalat sektörünü %30 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü takip etmektedir. Kısa dönemde istihdam artışı bekleyen üçüncü sektör ise %12 ile toptan ve perakende ticaret sektörü gelmektedir.

Kısa vadede Türkiye'de en fazla istihdam artışı bekleyen sektör imalat sektörüdür. Tüm istihdam artışı beklentisinin %27,7'si imalat sektöründen kaynaklanmaktadır. İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü ise %17,7'sini oluşturmaktadır.

Orta vadede yani 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle ilde en fazla istihdam artışı bekleyen sektör Toptan idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörüdür. Toplam istihdam artış beklentisinin %51'i bu sektörden kaynaklanmaktadır. İstihdam artış beklentisinin %25,7'si imalat sektöründen kaynaklanmaktadır. 30 Haziran itibariyle istihdam azalışı beklenen sektörler ise eğitim ile toptan ve perakende ticaret sektörleridir.

GİRİŞ

Bayburt ili işgücü piyasası analiz raporunun nihai hedefi ilin işgücü piyasası arz ve talep boyutunu birlikte ele alarak, arz ve talep arasındaki eşleşme problemlerini ortaya çıkartmak ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak önerileri oluşturmaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eşanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hane halkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumu'na kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır. Problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı kaçınılmaz olmuştur.

Bu amaçla Bayburt ili için 10 Eylül-31 Ekim 2012 tarihleri arasında İşgücü Piyasası Talep Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

Bu Rapor üç bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.
İkinci bölüm, İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek Bayburt işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.
Üçüncü bölüm, Bayburt işgücü piyasası arz ve talep yapılarını birlikte ele almakta ve özellikle talep araştırması sonuçlarından yola çıkarak, İŞKUR istatistikleriyle birlikte ilin işgücü piyasasını değerlendirmektedir. Elde edilen bulgular ışığında işgücü piyasasının geliştirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik öneriler sunmaktadır.

Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASISININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

İşgücü arz analizlerinde kullanılan veri setlerinden nüfus ve eğitim göstergelerini iller itibariyle ve yıllık bazda bulmak mümkün iken ekonomik yapı ve işgücü piyasası veri setlerinin tümünü iller bazında elde etmek mümkün değildir. Bu veri setlerinin büyük bir kısmı bölgesel (İBBS 2 bölgeleri)[4] veri setleridir. Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsa da iller arası gelişmişlik indeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle bölgesel göstergelerin, kapsadığı illeri temsil ettiğini söylemek her bölge için geçerli olmayabilmektedir ve bölge istatistikleri kullanılarak yapılan yorumlarda bu hususa dikkat edilmelidir.

Bu durum Bayburt ilinin yer aldığı TRA1 (Bayburt, Erzincan, Erzurum illerini içeren bölge) için de geçerlidir. Bölgede bulunan illerin gelişmişlik sıralaması birbirlerinden farklılık göstermektedir.[5] Bölgede gelişmişlik sıralaması itibariyle en az gelişmiş il, 64. Sıra ile Bayburt 'tur. Erzurum 59. sırada olup, bölgede en gelişmiş il olan Erzincan ise 45. sırada bulunmaktadır.

EKONOMİK GÖSTERGELER

İlin yarattığı katma değer, kişi başına düşen gelir, büyüme hızı, özel ve kamu sektörü yatırımları gibi ekonomik değişkenler ilin sosyo-ekonomik yapısını ve dolayısıyla ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurların başında gelmektedir. Ekonomik veri setinin önemli bir bölümünü il ve hatta bölgesel bazda bulmak mümkün değildir.

İlin ekonomik gücünü gösteren temel gösterge illerin milli geliridir. TÜİK illerin milli gelir hesaplamasını 2001 yılından itibaren yayınlamamaktadır. Bu serinin yerine üretilmeye başlanan katma değer ve yıllara göre gelişimini gösteren istatistikler 2008 yılından bu yana üretilmemektedir. Son yıllara ait verinin eksikliğine rağmen, bu kısımda bir fikir vermesi amacıyla veri değerlendirmede kullanılmıştır.

Bayburt ilinin yer aldığı bölgede Gayri Safi Katma Değer[6] itibariyle hakim sektör % 66,4 pay ile hizmetler sektörüdür. İkinci sırada % 16,9 ile sanayi yer almaktadır. Tarım sektörü, % 16,8 ile en az paya sahip sektör olmasına rağmen bölge Gayri Safi Katma Değeri içindeki payı Türkiye içerisindeki ortalamasından 8,3 puan daha yüksektir.

Bölgede oluşan kişi başı katma değer 7.071 liradır. Bu değer ile bölge, kişi başına Türkiye'de oluşan katma değerden % 41 daha az katma değer oluşturmaktadır.

---

[4] Bölgesel sınıflama üç düzeyden oluşmaktadır. İlk aşamada idari yapıya uygun olarak 81 il, 3.düzeyde bölge birimleri olarak tanımlanmıştır. Ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi yönlerden benzer illerin belirli bir nüfus büyüklüğü de dikkate alınarak gruplanması ile 26 birim 2. Düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır. Yine aynı kritere göre 2. düzey bölge birimlerinin gruplanması sonucu 12 birim 1. düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır.

[5] İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına ilişkin en son çalışma Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılında yapılan çalışmadır. Çalışma; demografi, eğitim, sağlık, istihdam, rekabetçi ve yenilikçi kapasite, mali kapasite, erişebilirlik ve yaşam kalitesi olmak üzere 8 alt kategoride 61 değişken ve temel bileşenler analizi kullanılarak hazırlanmıştır. Ayrıca Nüfus ve Konut araştırması kapsamında 2011 yılı için işgücü piyasası verileri de açıklanmış ve ek 4 kapsamında bu raporda da sunulmuştur.

[6] İl ekonomisinin en önemli göstergesi olan İllerin Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla değerleri 2001 yılından itibaren hesaplanmamaktadır. Bu serinin yerine üretilen Gayri Safi Katma Değer İstatistiklerinin en son yayınlanma yılı 2011 yılı olup, 2008 yılı değerlerini içermektedir. 2009 yılı değerlerine ilişkin veri seti henüz yayınlanmamıştır. Serinin başlangıç yılı 2004 yılıdır.

Bölgenin gelişme hızı geçen dört yıllık sürede % 59,6 ile Türkiye ortalamasının altındadır. En az gelişme gösteren sektör tarım, en fazla gelişen sektör ise hizmet sektörü olmuştur. Bunun sonucunda bölgede 2004 yılında % 23,5 olan tarımın payı 2008 yılında % 16,8 'e gerilemiş, % 17,5 olan sanayinin payı % 16,9 'a gerilemiş olup, buna rağmen 2004 yılında % 59'luk paya sahip olan hizmet sektörü 2008 yılında % 66,4 'e yükselmiştir.

İlin yatırım teşviklerinden aldığı pay hem düşüktür hem de istikrarlı değildir. Yıllar itibariyle büyük farklılık vardır. Bayburt, toplam yatırım teşviklerinden en yüksek payı % 0,2 ile 2007 yılında alırken, 2012 yılı itibariyle teşviklerden aldığı pay % 0,07 'ya gerilemiştir. Bu pay ile Bayburt 81 il içinde 80. sırada yer almaktadır.

Aynı durum kamu yatırımlarında da yaşanmaktadır. 2012 yılında ilin toplam kamu yatırımlarından aldığı pay % 0,07 ile sınırlı kalırken, en yüksek kamu yatırım payı da % 65 ile eğitim yatırımlarında gerçekleşmiştir. 2012 yılı için Bayburt'a ayırılan toplam kamu yatırımı 33.790.000 TL'dir.

Kendi kaynakları ile yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar illerin ekonomik gelişimlerini birlikte etkilemektedir. Bayburt ilinin açılıp kapanan işyerleri incelendiğinde ilde gerçek kişi-ticari işletmelerin açılıp kapanma oranlarının birbirine çokta yakın olmadığı görülmektedir. 2012 yılınında ilde kapanan her 100 ticari işletmeye karşılık 130 işletme açılmıştır.

NÜFUS GÖSTERGELERİ

İlin demografik yapısı, yani çalışma yaşı nüfusun yaş ve eğitim dağılımı, aldığı ve verdiği göç gibi veriler işgücü piyasasını şekillendiren en önemli unsurlardandır.

2011 yılı sonuçlarına göre Bayburt ilinin nüfusu 76.724 olup[7], ilde 40.292 erkek, 36.432 kadın yaşamaktadır. 15+ yaş 58.081 kişidir. Çalışma yaşı (15-64) toplamda 50.660 kişi, bunlardan erkek nüfus 27.428, kadın nüfus 23.232'dir. Bayburt ilinde nüfusun yerleşim yerlerinin dağılımı 2011 yılı sonunda %52,6'si il ve ilçe merkezinde % 47,4'ü ise belde ve köylerde oturmaktadır. 2012 yılında Bayburt ili nüfusu azalmaya devam ederek 75.797 olmuştur.

2011 yılı verilerine göre; Bayburt ilinin yaş dağılımı Türkiye ortalamasına oldukça yakındır. 0-14 yaş grubunun Türkiye ortalamasında ağırlığı % 25,3 Bayburt'ta ise % 24,3'tür. Çalışabilir yaştaki nüfus[8] Türkiye ortalamasında 66,0 iken bu oran Bayburt'ta 50,7dir. En yüksek pay %12,1 ile 20-24 yaş gurubundadır. Bu dağılım sonucu yaş bağımlılık oranları[9] da Türkiye ortalaması ile kıyaslanabilir. Çocuk bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 0,7 puan altında seyrederken, yaşlı bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 3,7 puan üzerindedir. Bunun sonucunda da Bayburt ili toplam yaş bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 3,2 puan üzerindedir.

[7] TÜİK; Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları
[8] 15-64 yaş grubu
[9] Yaş bağımlılık oranı: Çalışan (15-64) her 100 kişinin bakmakla yükümlü olduğu çalışmayan (0-14 ile 65+) kişi sayısıdır.

Grafik 1. Yaş Bağımlılık Oranları, %, 2011

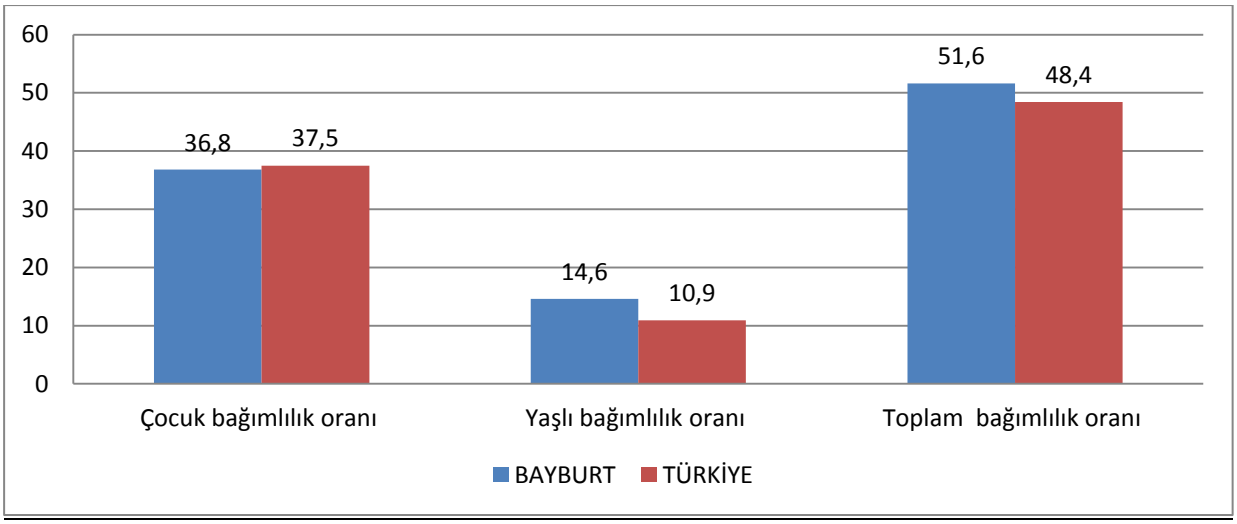

Kaynak: TÜİK, ADNKS

2012 yılı verilerine göre Bayburt göç veren bir ildir. Net göç hızı binde -12,1dir ve il, göç veren 15 il içinde en yüksek net göç hızına sahip 2. ildir. Göç verdiği nüfusun en önemli bölümünü 15-29 yaş grubu oluşturmaktadır. İlin işgücü piyasasına katkıda bulunacak olan nüfusu il dışına çıkarken, diğer yandan yine 15-29 yaş grubundan Bayburt' a geri dönüş yaşandığı da görülmektedir.

2011 yılı verilerine göre 15+ yaş nüfusun %7,8'i okuryazar değildir. Nüfusun % 5,8'i sadece okuryazar olup, ilkokul diploması bile yoktur. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (%54,7)[10] lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Okuryazar olmayanlar, okuryazar olup bir okul bitirenler ve lise altı eğitimliler birlikte değerlendirildiğinde, il Türkiye ortalamasından (%64,3) daha düşük bir eğitim seviyesine sahiptir (Bayburt % 68,3). Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okuryazar olmayan nüfusun %85,5'i, diploması olmayanların da %60,6'sı kadın nüfustur. Nüfusun sadece % 21'i lise ve dengi okul mezunu, % 7,7'si yüksek eğitimlidir.

[10] Lise altı eğitimliler ilkokul, ortaokul ve dengi ile ilköğretim mezunlarını kapsamaktadır.

Grafik 2. Eğitim Durumuna Göre Çalışabilir Yaştaki Nüfusun Dağılımı,%,2011

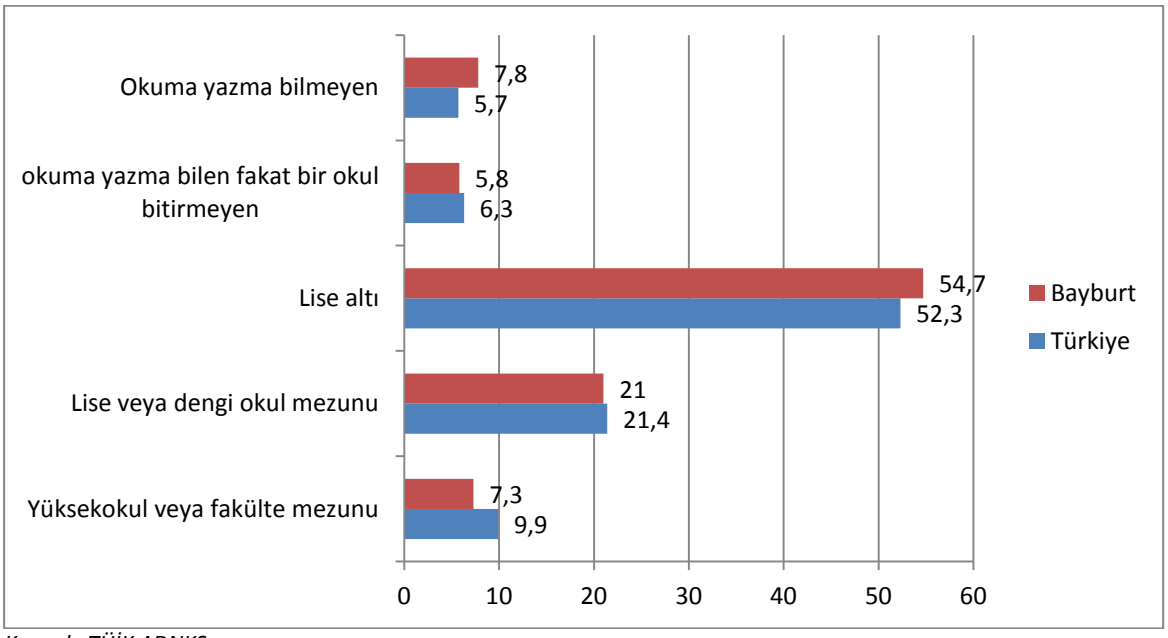

Kaynak: TÜİK,ADNKS

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

İlin istihdam göstergeleri açısından ilköğretimden ortaokula ve ortaokuldan yükseköğretime geçişte görülen okuldan ayrılmalar çok önemlidir. Okuldan ayrılan genç nüfus potansiyel işgücüdür. Bu kesim ilk kez iş arayan kesim olarak öncelikle potansiyel işsiz olarak işgücü piyasasına giriş yapacak, iş bulan kesim de istihdamda yer alacaktır. Bir kısmı ise işgücü piyasası dışında yer alacaktır.

Tablo 1. İlk ve Orta Öğretimde Okuyan, Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayıları

	İlköğretim			Orta öğretim			Mesleki ve teknik orta		
Öğretim yılı	Okuyan	Yeni kayıt	Mezun	Okuyan	Yeni kayıt	Mezun	Okuyan	Yeni kayıt	Mezun
Toplam									
2011/2012	10692	1156	1462	3005	699	470	2562	618	367
Erkek									
2011/2012	5491	586	778	1707	400	276	1454	347	220
Kadın									
2011/2012	5201	570	684	1298	299	194	1108	271	147

Kaynak: MEB

Bayburt ilinde 2011/2012 döneminde ilköğretimden mezun olan 1462 öğrenciden 1317'si genel ve mesleki ve teknik orta öğretim olmak üzere orta öğretime devam etmektedir. İlköğretimden mezun olan öğrencilerin % 10'una karşılık gelen 145 öğrenci eğitim hayatından tamamen ayrılmıştır. İlköğretimden ayrılma oranı % 15,3 olan Türkiye oranından daha aşağıdadır.

Tablo 2. Orta Öğretim Öğrenci Sayıları,2011-2012

	Bayburt			**TÜRKİYE**		
	Genel Orta Öğretim	**Mesleki ve Teknik Orta Öğretim**	**Toplam**	**Genel Orta Öğretim**	**Mesleki ve Teknik Orta Öğretim**	**Toplam**
2011/2012	3005	2562	5567	2.666.066	2.051.220	4.717.286

Kaynak: MEB

Orta öğretime kayıt olanlar sayısı yıllar itibariyle incelendiğinde hem Bayburt hem de Türkiye için dikkat çeken husus mesleki ve teknik ortaöğretime kayıtlı olan öğrenci sayısındaki artıştır. Genel orta öğretime kayıtlı olan öğrenci sayısı yıllar itibariyle artışlı, azalışlı bir seyir izlerken, mesleki ve teknik orta öğretimde sürekli yükseliş vardır. Yıllık ortalama artış hızları dikkate alındığında Bayburt ilinde genel orta öğretim artış hızı Türkiye artış hızından daha düşük iken, mesleki ve teknik orta öğretim hızı Türkiye'den daha yüksektir.

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasasında işgücünün temel özelliklerini ve istihdamın yapısını değerlendirmek için kullanılacak başlıca kaynak TÜİK'in Hane halkı İşgücü Anketleridir.

İl bazında mevcut işgücü piyasası temel değişkenler itibariyle ele alındığında TRA1 bölgesinde dikkati çeken önemli husus işsizlik oranının düşüklüğüdür. İşsizlik oranı 2011 yılı itibariyle % 6,3'dür. Bu oran ile bölgeler arasında en düşük işsizlik oranına sahip 4. bölgedir. İşgücüne katılım oranı % 50,5'tir. İstihdam oranı % 47,3 ile % 43 olan Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Grafik 3. İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik Oranları, %, 2010

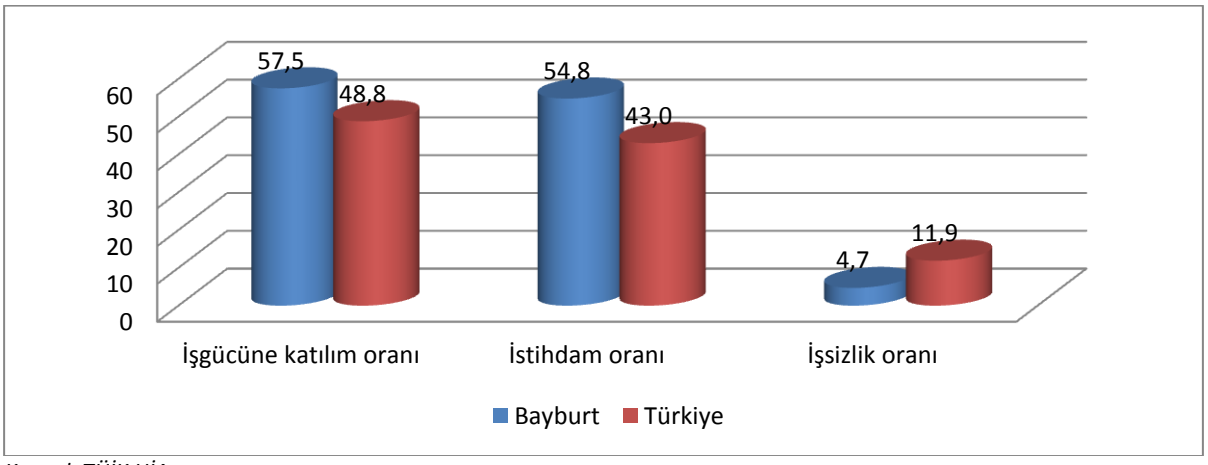

Kaynak:TÜİK,HİA

İşsizlik oranı Türkiye ortalama işsizlik oranının çok altında ve istihdam oranı da Türkiye ortalamasının üstünde olmasına rağmen, yıllar itibariyle TRA1 bölgesinde işsizlik oranının değişmediği, istihdam oranının ise azaldığı görülmektedir. 2008 yılı sonuçlarına göre[11] istihdam oranı %48,4, işgücüne katılım oranı %51,6', işsizlik oranı ise 6,3'tür. 2011 yılında ise istihdam oranı % 47,3, işgücüne katılım oranı %50,5, işsizlik oranı %6,3'tür.

Hane halkı İşgücü İstatistiklerinde işgücü piyasası verilerinden işgücüne katılım oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı dışında kalan diğer tüm göstergeler bölgesel bazdadır. Yani veriler sadece Bayburt iline ilişkin olmayıp İBBS 2-TRA1 bölümlenmesi çerçevesinde Erzurum ve Erzincan illerini de kapsamaktadır. TÜİK Hane halkı İşgücü Anketlerinin doğrudan Bayburt iline ilişkin bilgi vermemesi ve Bayburt ile birlikte Erzurum ve Erzincan illerinden edinilen bilgilerin toplamı üzerinden bir değerlendirme yapılması, analizlerde göz önünde bulundurulmalıdır.

Bölge 15+ yaş kurumsal olmayan nüfus 689.000 kişidir[12] ve bu nüfusun % 15,5'i okuryazar değildir. % 60'ı lise altı eğitimlidir. % 16,4'ü lise ve dengi okul , %7,1'i yüksekokul mezunudur. Çalışan 326 bin, işsiz 22 bin, işgücü dışı nüfus 341 bin kişidir.

[11] TÜİK il düzeyinde temel işgücü göstergelerini 2008 yılından itibaren yayınlamaktadır. En son haber bülteni 24/06/2011 tarihinde yayınlanmıştır ve 2010 sonuçlarını içermektedir. 2011 yılı için henüz yayınlanmamıştır.

[12] TÜİK kurumsal olmayan nüfusu okul, yurt, otel, huzurevi, hastane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfus olarak tanımlamaktadır.

Tablo 3. Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam Ve İşsizlik, Bin Kişi,TRA1,2011

	15+ Nüfus	İstihdam	İşsiz	İşgücü dışı
Okuma yazma bilmeyen	107	32	1	74
Lise altı	420	195	12	212
Lise	113	60	6	47
Yüksekokul-Fakülte	49	38	3	9
Toplam	689	326	22	341

Kaynak: TÜİK,HİA

İstihdam

Bölge istihdam oranı % 47,3'dür. Her 100 erkekten 67'si (%66,9) her 100 kadından 28'i (%27,9) çalışmaktadır. Erkek istihdamı oranı % 65,1 olan Türkiye ortalamasından 1,8 puan yüksek iken, kadın istihdam oranı Türkiye ortalamasından (%25,6) 2,3 puan yüksektir. Diğer bir ifade ile bölge istihdam oranını Türkiye ortalamasının çok üzerine çıkartan kadınlardır. Bunun nedeni tarımda ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınların bölgede daha çok olmasıdır.

Grafik 4. Cinsiyete Göre İstihdam Oranı,TRA1,%,2011

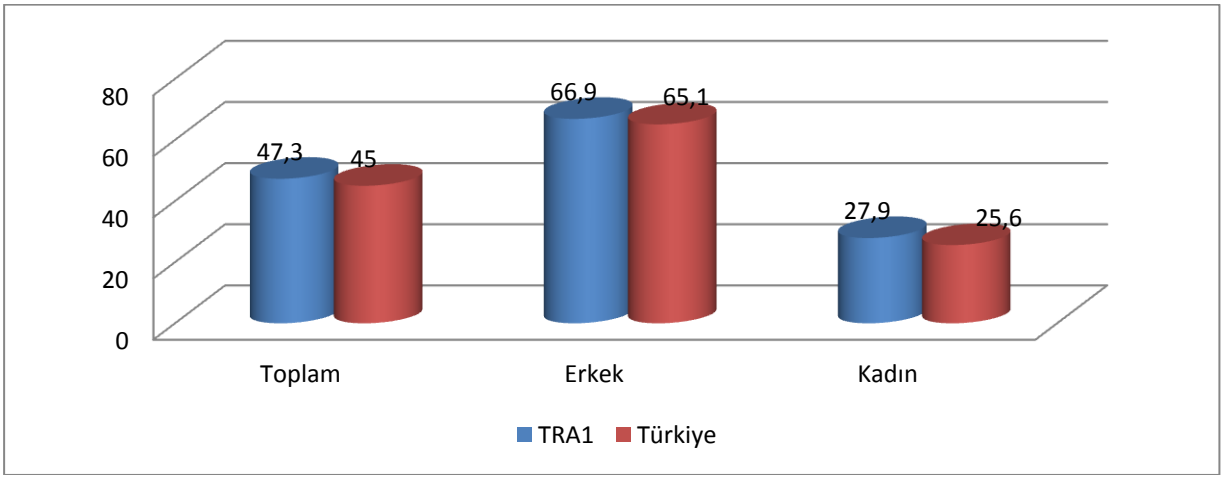

Kaynak: TÜİK,HİA

Eğitim seviyesi ile istihdam arasında pozitif bir ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe istihdam oranları bölgede de yükselmektedir. Eğitim düzeyi ve istihdam arasındaki pozitif ilişki özellikle kadınlarda daha belirgindir. Okuryazar olmayanlarda % 30,1 olan istihdam oranı, lise altı eğitimlilerde % 46,6'ya, lise ve dengi okul mezunlarında % 53,2'e yükseköğretim mezunlarında % 77,1'e yükselmektedir. Kadınlarda okuryazar olmayanlarda %28,2 olan istihdam oranı 31,8 puan artarak yükseköğretim mezunlarında % 60'a yükselmektedir. Erkeklerde okuryazar olmayanlarda % 39,1 olan istihdam oranı, lise altı eğitimlilerde %65,4'e, lise ve dengi okul mezunlarında %69,6'ya, yükseköğretim mezunlarında % 86,1'e yükselmektedir.

Grafik 5. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı, TRA1,%,2011

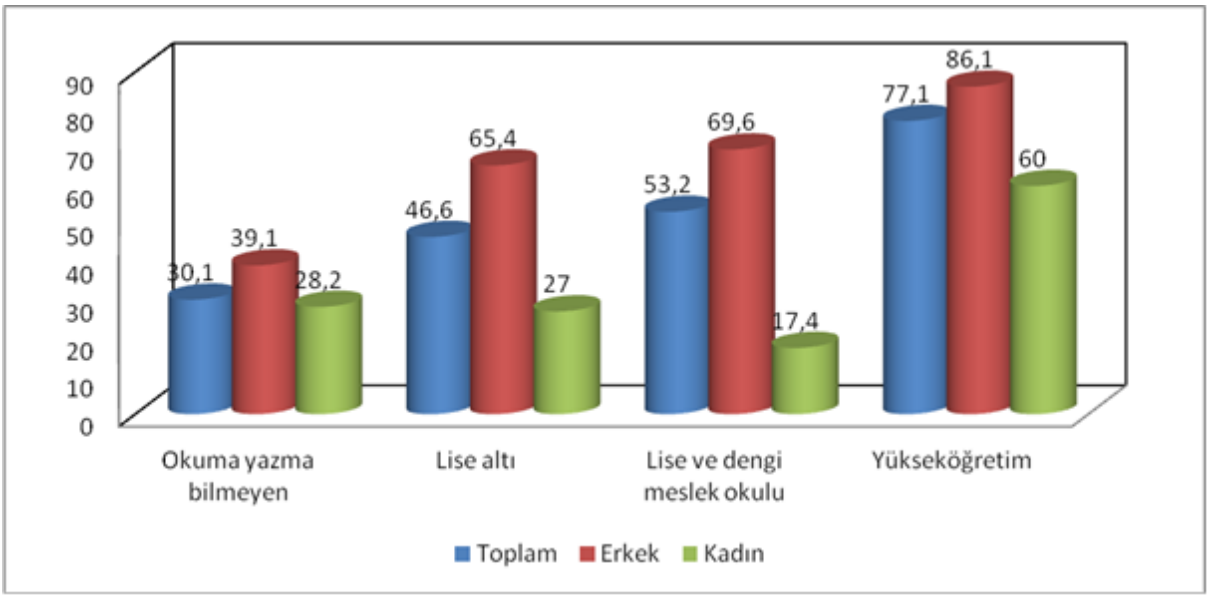

Kaynak: TÜİK,HİA

Türkiye ortalamasında kadınların çoğunluğu tarım dışı sektörlerde çalışırken, (kadın istihdamının %57,8'si) , bölgede durum bunun tam tersidir. Kadınların %75,2'si tarımda çalışmaktadır. Bölge istihdamında hakim sektör tarımdır. Çalışanların %48,4'ü tarım sektöründedir. Bu oran Türkiye ortalaması olan %25'in çok üzerindedir. Erkeklerin çoğunluğu (%62,8) tarım dışı sektörlerde çalışmakla birlikte, oran Türkiye ortalaması olan %81,3'ün çok altındadır.

Grafik 6. İstihdamın Cinsiyete Göre Tarım Ve Tarımdışı Dağılımı, TRA1,%,2011

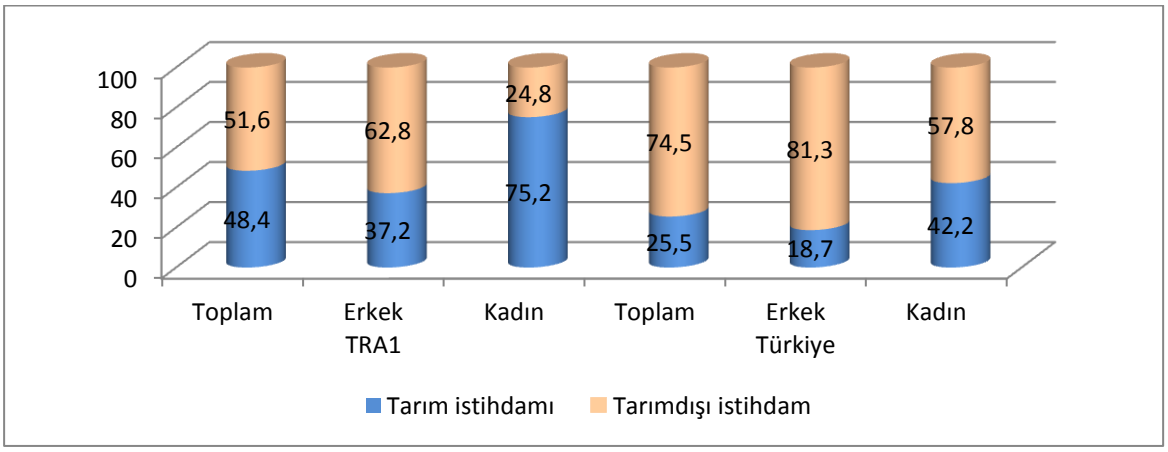

Kaynak:TÜİK,HİA

Bölge istihdamının %9,8'ini okuma yazma bilmeyenler oluştururken, % 60'ını da lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Lise ve dengi okul mezunlarının istihdamdaki oranı % 18,4, yüksek eğitimlilerin oranı da % 11,6'dir.

Tablo 4. Eğitim Seviyesi ve Sektörlere Göre İstihdam,TRA1, bin kişi, 2011

	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim	Toplam
Tarım	30	118	9	1	158
Sanayi	1	27	12	2	41
Hizmet	1	51	39	35	126
Toplam	32	195	60	38	325

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede düşük eğitim seviyesinde olanlar ağırlıklı olarak tarım sektöründe çalışmaktadır. Okuma yazma bilmeyenlerin neredeyse tamamı (% 94) tarım sektöründe çalışırken, lise altı eğitimlilerin de %60' ı tarım sektöründe çalışmaktadır. Buna karşın lise ve yüksek eğitimlilerin tercih ettikleri sektör hizmet sektörüdür. Lise eğitimlilerin % 65'i, yüksek eğitimlilerin de %92,2'si hizmetler sektöründe çalışmaktadır.

Grafik7. Eğitim Durumuna Göre Sektörel İstihdam, TRA1, %,2011

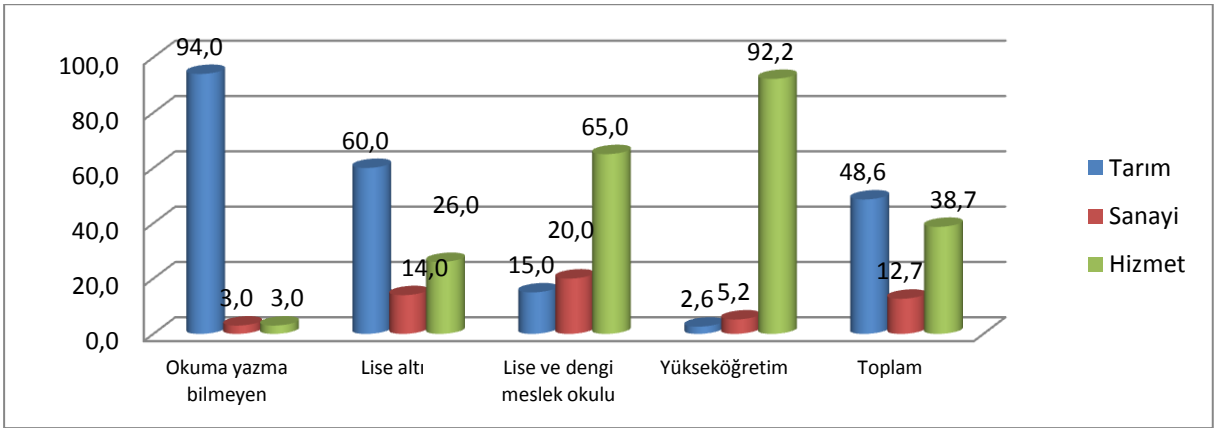

Kaynak: TÜİK,HİA

En yüksek istihdam oranı her iki cinsiyette de 25-34 ve 35-54 yaş gruplarındadır ve cinsiyetler arası fark çok fazladır. Bu yaş gruplarında erkeklerdeki istihdam oranı kadınların 2 katından fazladır. Bu yaş gruplarını 55+ yaş grubu takip etmektedir.

Tablo 5.Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı,TRA1, %, 2011

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Toplam	23,7	42,3	62,1	60,4	27,9	47,3
Erkek	32	60,8	84,4	85,3	40,4	66,9
Kadın	16,1	25,6	37	35,3	16,8	27,9

Kaynak: TÜİK,HİA

Toplam çalışanların %43,5'İ ücretli veya yevmiyelidir ve bu oran, %62 olan Türkiye ortalamasının çok altındadır. İstihdamın %28,5'i kendi hesabına veya işveren olarak çalışmaktadır. Tarım sektörünün hâkimiyeti ücretsiz aile işçiliğini de beraberinde getirmektedir. Bölgede çalışanların %27,9'u ücretsiz aile işçisi iken bu oran Türkiye'de %14' dür.

Grafik 8. İşteki Duruma Göre İstihdam, TRA1, %,2011

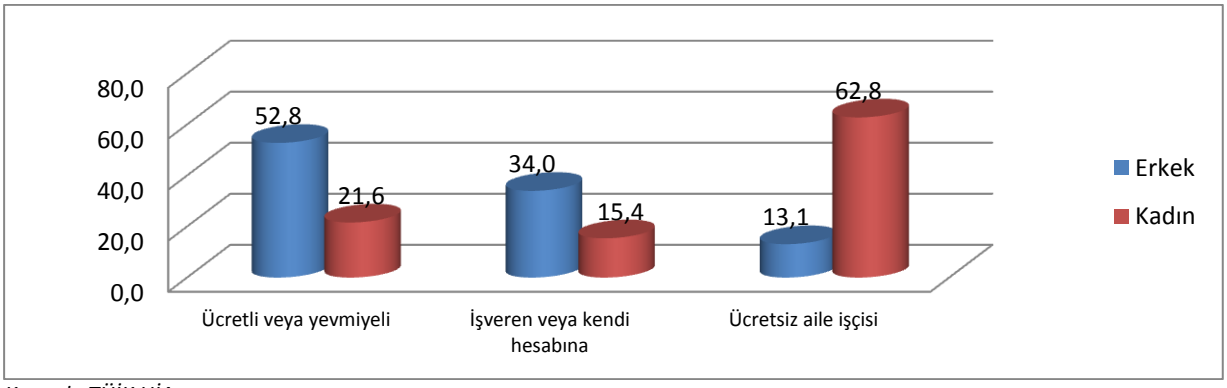

Kaynak: TÜİK,HİA

İşteki durum ve istihdamın sektörel dağılımı cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Erkeklerin %53'ü ücretli veya yevmiyeli olarak çalışırken, bu oran kadınlarda %22,9'a gerilemektedir. Buna karşın ücretsiz aile işçisi olarak çalışan erkeklerin oranı %12,7 iken, bu oran kadınlarda %60,2'ye çıkmaktadır. Ücretsiz aile işçilerinin üçte ikisini kadınlar oluşturmaktadır.

Tablo 6. İşteki Duruma Göre İstihdam, TRA1, bin kişi, 2011

	Tarım	Sanayi	Hizmet	Toplam
ERKEK				
Ücretli veya yevmiyeli	4	31	86	121
İşveren veya kendi hesabına	54	5	19	78
Ücretsiz aile işçisi	27	0	2	29
Toplam	85	36	107	228
KADIN				
Ücretli veya yevmiyeli	0	5	17	22
İşveren veya kendi hesabına	12	1	2	15
Ücretsiz aile işçisi	59	0	0	59
Toplam	71	6	19	96

Kaynak: TÜİK,HİA

Erkek istihdamında hakim sektör hizmetlerdir. Çalışan her 100 erkekten 47'si hizmetler sektöründedir. İkinci sırada %37,2 ile tarım sektörü yer almaktadır. Kadın istihdamında hakim sektör, tarımdır. Çalışan her 100 kadından 74'ü tarımdadır. İkinci sırada % 19,7 ile hizmet sektörü yer almaktadır.

Toplam istihdamın % 12,7'si sanayi sektöründedir. Bölge sanayisi nitelikli elemana ihtiyaç duymamaktadır. Lise altı eğitimlilerin istihdamdaki oranı %59,8 iken, sanayi sektöründe çalışanların %65,8'ini lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Sanayi sektöründe çalışanların %29,2'si lise ve dengi okul mezunu, %4,8'i de yüksek okul mezunudur.

İstihdamın mesleki dağılımında tarım sektörünün istihdamdaki ağırlığına paralel olarak tarım üretiminde çalışanlar ilk sıradadır. Çalışanların % 48,4'ü tarım üretiminde çalışmaktadır. İkinci sırada %10,1 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar vardır. Profesyonel meslek mensupları % 6,4, yardımcı profesyonel meslek grupları ise % 3,6 ağırlığındadır.

Kayıtdışı İstihdam

Bölge istihdamının % 56,3'ü kayıt dışındadır. Bölge kayıt dışı çalışma oranları itibariyle ilginç bir yapıya sahiptir. Tarım sektöründe kayıt dışı istihdam oranı Türkiye ortalamasının üstünde, tarım dışı sektörlerde kayıt dışı istihdam oranı Türkiye ortalamasının altında olmasına rağmen, toplam kayıt dışı istihdam oranı Türkiye ortalamasından daha yüksektir. Bunun nedeni tarım sektörünün toplam istihdam içindeki payının Türkiye ortalamasından 23 puan yüksek olmasıdır. Bölgede toplam istihdamın %48,5'i tarımda iken, bu oran Türkiye ortalamasında %25,5'tir. Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranı %24,5, tarım sektöründe %89,8'dir.

Grafik 9. Türkiye ve TRA1 Tarım ve Tarımdışı Kayıt Dışı Çalışma Oranı, %, 2011

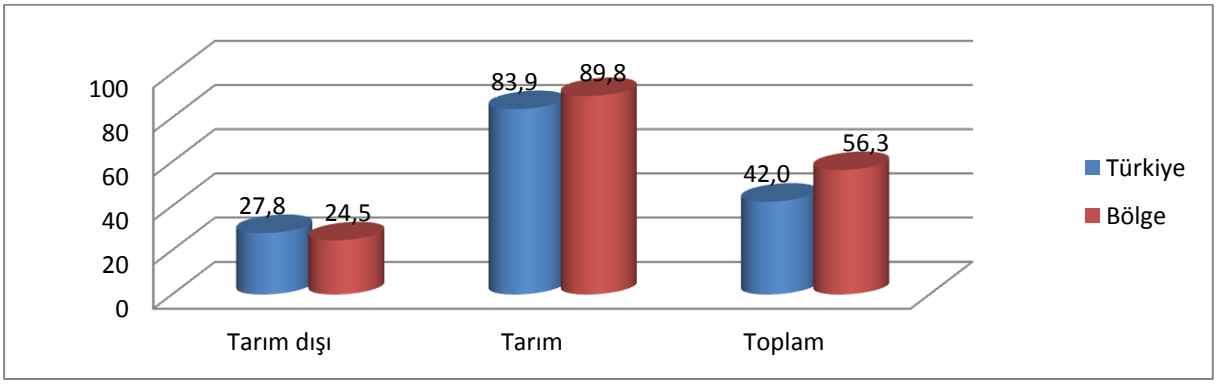

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede kayıtdışılığın en fazla olduğu tarım dışı sektör hizmet sektörüdür. Sanayi sektöründe % 39 olan kayıtdışı çalışma oranı hizmetler sektöründe %19,8'ya gerilemektedir. Sanayi sektöründe kayıt dışı çalışma oranı Türkiye ortalamasından yüksektir. Bunun nedeni sanayi sektöründe çalışanların daha düşük eğitimli olmasıdır. Buna karşılık hizmet sektöründe çalışanların eğitim seviyelerinin yüksekliği hizmet sektörü kayıt dışılık oranının Türkiye ortalamasından düşük olmasına yol açmaktadır. Sanayi sektöründe çalışanların %65,8'i lise altı eğitimli iken hizmet sektöründe çalışanların %58,7'si lise ve yüksek okul mezunudur.

Grafik 10. Türkiye ve TRA1 sektörel kayıt dışı çalışma oranı,%,2011

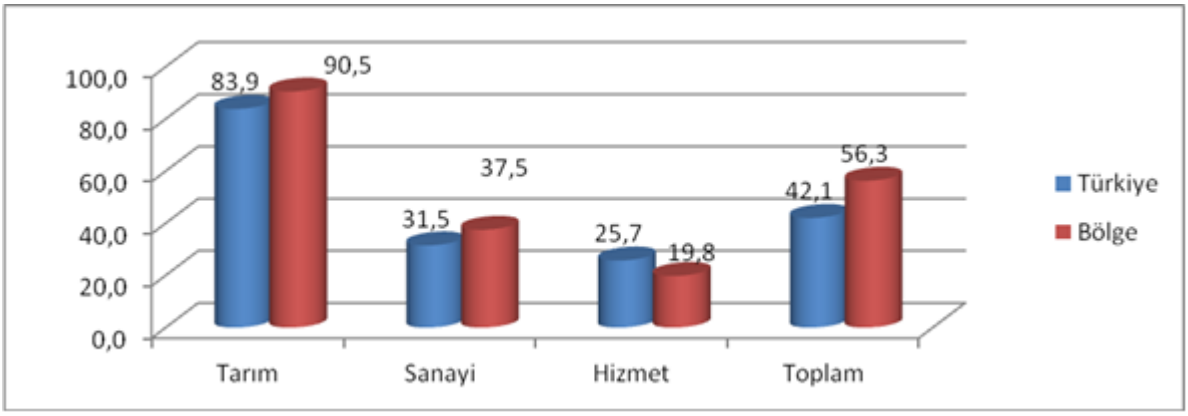

Kaynak: TÜİK,HİA

Kadınlarda kayıt dışı istihdam oranı erkeklerin kayıt dışı oranının neredeyse iki katıdır. Erkeklerde %45 olan kayıtdışı çalışma oranı kadınlarda %82'ye yükselmektedir. Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranlarında cinsiyetler arası fark, yine kadınlar aleyhine olmakla birlikte, tarımdaki gibi fazla değildir. Tarım dışında erkeklerin %23,7'si, kadınların da %26'sı kayıt dışı çalışmaktadır.

Grafik11. Tarım ve tarım dışı sektörlerde cinsiyete göre kayıt dışı istihdam oranı, TRA1,%,2011

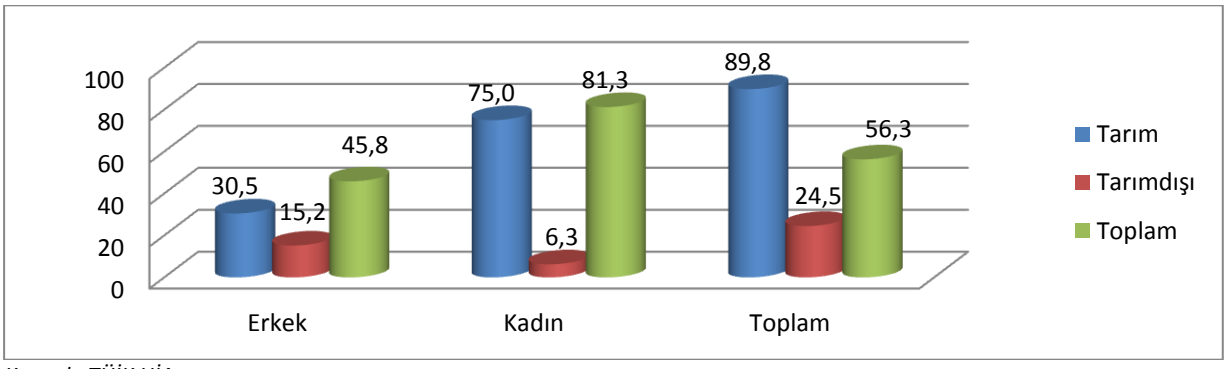

Kaynak: TÜİK,HİA

Kayıtdışılık ile eğitim arasında negatif ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe kayıtdışı çalışma azalmaktadır. Kayıtdışılıkta özellikle cinsiyetler arasında çok büyük farklılık vardır. Erkeklerde %46 olan kayıt dışı çalışma oranı kadınlarda % 81'e yükselmektedir.

Grafik 12. Eğitim Durumuna Kayıtdışılık, TRA1,%,2011

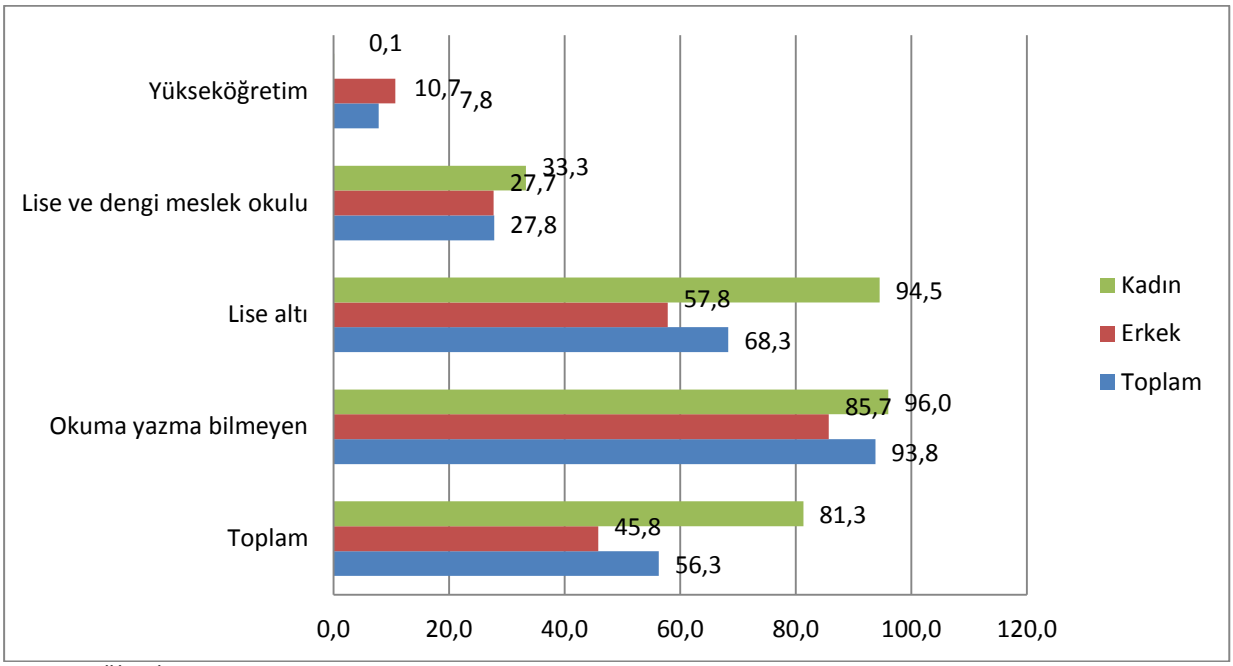

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede en yüksek kayıt dışılık oranı %96 ile okuma yazması olmayan kadınlardadır. Bu eğitim seviyesinde erkeklerde kayıtdışı çalışma oranı %85,7'dir. Cinsiyetler arası fark lise altı eğitimlilerde en yüksek noktaya ulaşmaktadır. En düşük kayıt dışı çalışma oranı %7,8 ile yüksek eğitimlilerdedir ve cinsiyetler arası fark çok azdır.

Yıllar itibariyle kayıtdışılıkta iyileşme vardır. Tüm Türkiye'de kayıtdışılıkla yapılan mücadele bölgede de kendini göstermiş ve 2007 yılında %57,5 olan kayıtdışı çalışma oranı, 2011 yılında %56,3'e gerilemiştir.

Grafik 13. İşteki Duruma Göre Kayıtdışılık Oranı,TRA1,%,2011

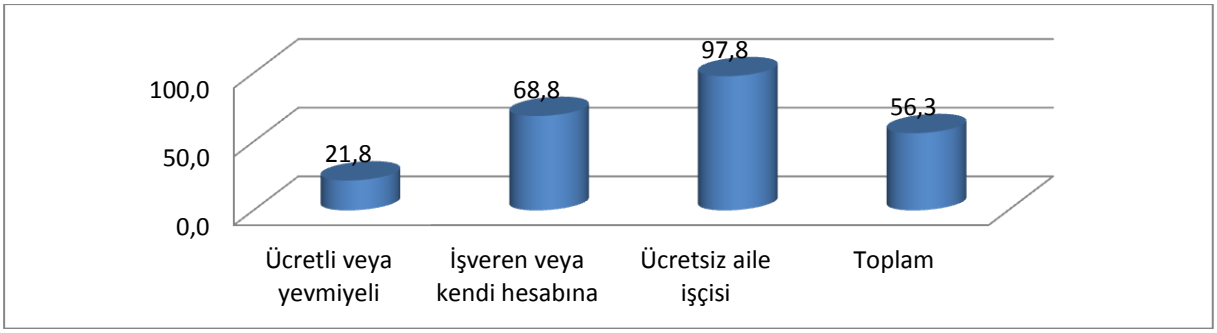

Kaynak: TÜİK,HİA

En düşük kayıt dışı istihdam oranı ücretli veya yevmiyeli olarak çalışanlardadır. Ücretli veya yevmiyeli çalışanların %21,8'i kayıt dışı istihdam edilmektedir. İşveren ve kendi hesabına çalışanlarda kayıt dışı çalışma oranı %68,8'dir.

Genç İstihdamı

Bölgede 113 bini kadın, 102 bini erkek olmak üzere 215 bin genç[13] bulunmaktadır.Bu nüfusun 175 bini kurumsal olmayan nüfus içerisindedir. Gençlerin 57 bini istihdamda yer almaktadır. Gençlerin istihdam oranı % 32,6'dır. Genç erkeklerin istihdam oranı genç kadınların istihdam oranından yüksek olmakla birlikte, aradaki fark toplam nüfustaki farktan daha da yüksektir. Genç erkeklerin istihdam oranı % 46,4, genç kadınların istihdam oranı % 20,9'dur.

Gençlerin de en fazla çalıştıkları sektör tarımdır. Her çalışan gencin %50,8'i tarım sektöründedir. İkinci sırada %35 ile hizmet ve %14 ile sanayi sektörleri takip etmektedir. Gençlerde de cinsiyetler arası çalışılan sektörler farklıdır. Genç kadınların %68,4'ü tarım sektöründe çalışırken, genç erkeklerin 42,1'i tarım sektöründe çalışmaktadır.

Grafik 14. Gençlerin Çalıştıkları Sektörler, TRA1,%,2011

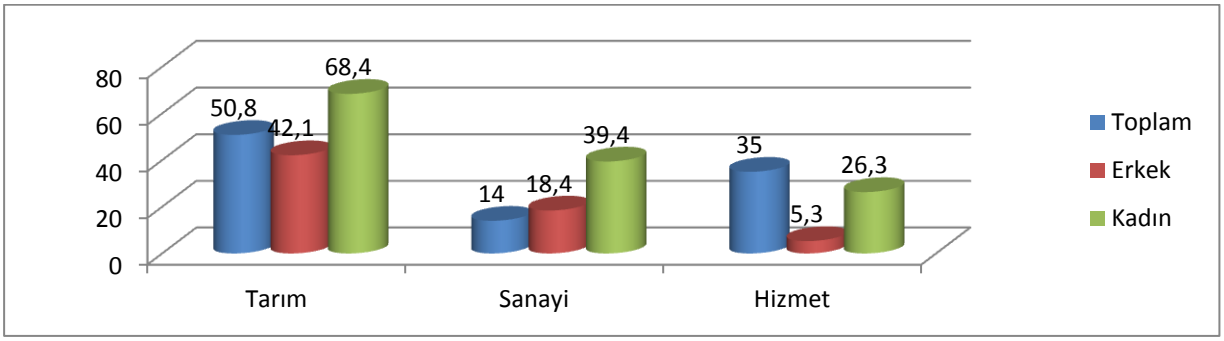

Kaynak: TÜİK,HİA

Genç erkeklerin yarısı ücretli veya yevmiyeli olarak çalışırken (%52,7) genç kadınların da yarıdan fazlası (% 68,4) ücretsiz aile işçisidir. Çalışan gençlerin % 63,1'i lise altı eğitimlidir. Düşük eğitim seviyesi ve tarım sektörü kayıtdışılığı da beraberinde getirmektedir. Gençlerin %79'u kayıt dışı çalışırken, lise altı eğitimlilerde kayıt dışılık %54,3'e ulaşmaktadır. Kayıt dışılık %20 ile en düşük yüksekokul mezunlarındadır. Cinsiyetler arası farklılık kayıt dışılıkta da ortaya çıkmakta ve genç erkeklerin % 68,4'ü, genç kadınların %78,9'u kayıt dışı çalışmaktadır.

İşsizlik

Bölge toplam işsizlik oranı % 6,3, erkek işsizlik oranı % 7,6, kadınlarda %3,1'dir. En düşük işsizlik oranı % 1,6 ile okur yazar olmayanlarda iken bunu % 5,9 ile lise altı eğitimliler izlemektedir. Eğitimsizler ve düşük eğitimliler işgücü piyasası dışında yer almaktadırlar. Lise ve dengi okul mezunlarında % 9,4 olan işsizlik oranı yüksek okul mezunlarında % 6,7'dir. Yalnız bölgede çok ilginç bir yapı dikkati çekmektedir. Hem lise ve dengi meslek okulu hem de yüksek eğitim işsizlik oranını yükselten bu eğitim seviyesindeki kadınların işgücüne katılmasına rağmen iş bulamamalarıdır. Lise ve dengi meslek okulunda erkeklerde % 8,7 olan işsizlik oranı, kadınlarda % 15'e, yüksek eğitimli erkeklerde % 5,6'den kadınlarda % 9,6 ile yükselmektedir. Lise ve dengi meslek okulu eğitimli kadınlardaki işsizlik oranı, bölgenin en yüksek işsizlik oranıdır.

[13] Genç nüfus: 15-24 yaş grubu , TÜİK

Grafik 15. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı,TRA1,%,2011

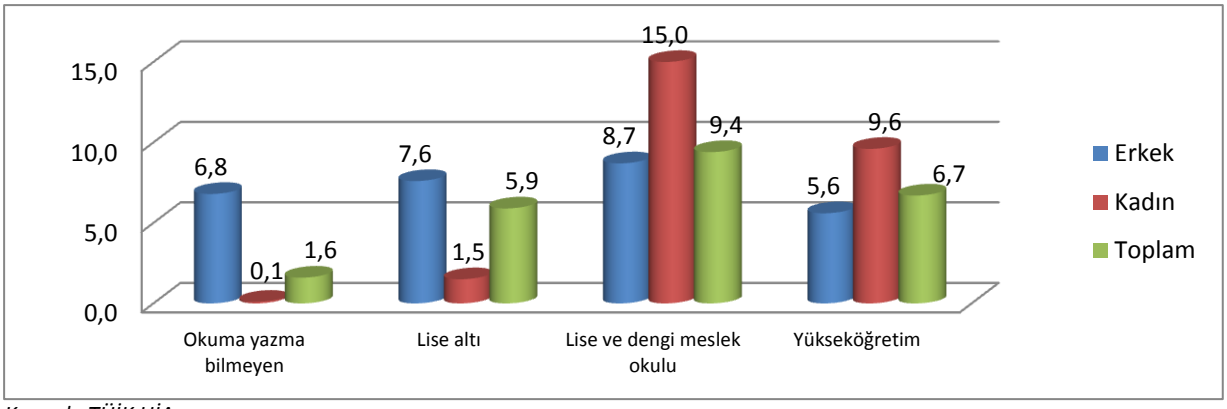

Kaynak: TÜİK,HİA

En yüksek işsizlik oranı hem erkeklerde hem de kadınlarda 20-24 yaş grubundadır. Bu yaş grubunda %15,2 olan işsizlik oranı, erkeklerde %17,1, kadınlarda ise %10,8'dir. Bölgedeki en yüksek işsizlik oranı da 20-24 yaş grubu erkeklerdeki işsizlik oranıdır. 20-24 yaş grubunu %8,3 ile 15-19 yaş grubu takip etmektedir. Bu grupta erkeklerde işsizlik oranı %12 ile %0,6 olan kadınlar işsizlik oranından çok daha yüksektir.

Grafik 16. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı,TRA1,%,2011

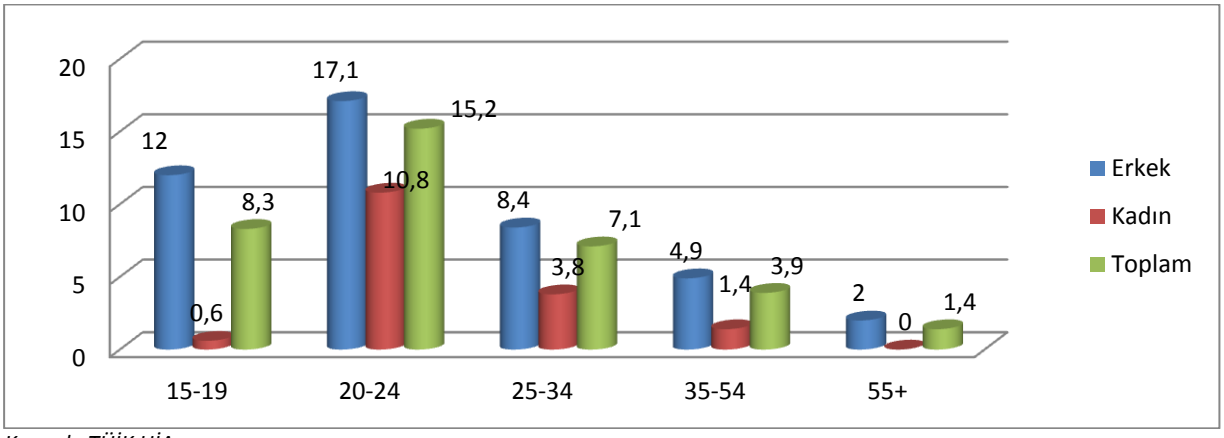

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgenin eğitim düzeyine paralel olarak işsizlerin büyük çoğunluğu (%55) lise altı eğitimlidir. Lise altı eğitimlilerin %83,3'ü daha önce çalışırken işsiz kalmıştır. Buna karşılık yüksekokul mezunlarının çoğunluğunu (%66,6) ilk kez iş arayanlar oluşturmaktadır.

Tablo 7. Daha Önce Çalışılan Faaliyete Göre İşsizlerin Eğitim Durumu,TRA1, bin kişi, 2012

	Tarım	Sanayi	Hizmet	İlk kez iş arayanlar	Toplam
Okur yazar değil	0	0	0	1	1
Bir okul bitirmeyen	0	0	0	0	0
İlkokul	1	3	2	0	6
Orta veya dengi meslek okul	0	1	1	0	2
Genel lise	0	1	2	1	4
Lise dengi meslek okul	1	0	1	1	3
Yüksek okul veya fakülte	0	1	1	1	3
İlköğretim	0	1	1	1	3
Toplam	2	7	8	5	22

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgedeki işsizlerin %22,7'si ilk kez iş aramaktadır. Kadın işsizlerin içinde ilk kez iş arayan kadın oranının yüksekliği dikkat çekmektedir. Kadın işsizlerin % 50'si ilk kez iş aramaktadır. Bu oran erkeklerde % 15,7'dir.

Tablo 8. İş arama sürelerine göre ilk kez iş arayanlar, TRA1, bin kişi, 2011

	Erkek	Kadın	Toplam
1 yıldan az	13	1	14
1 yıl ve daha çok	5	1	6
Toplam ilk kez iş arayan	1	1	2
Toplam işsiz	19	3	22

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede dikkat çeken diğer bir husus ilk kez iş arayanların, toplam işsizlerden daha uzun süreli işsizliğe maruz kalmalarıdır. Bölgede toplam işsizlerin %31,8'i bir yıldan daha çok süredir iş aramaktadır. Buna karşılık, ilk kez iş arayanların %40'ı bir yıldan fazla süredir iş aramaktadır. Cinsiyetler arasında iş arama süreleri hem ilk kez iş arayanlarda hem de işi varken işsiz kalanlarda farklılaşmaktadır.

İlk kez iş arayan kadınların işsizlik süreleri erkeklerle aynıdır. İşgücü piyasasına ilk kez girmek isteyen kadınların %50'si bir yıldan fazla süredir iş ararken, erkeklerde bu oran % 33,3'tür. Tüm işsiz erkeklerin % 5,2'si, kadınların % 33,3'ü bir yıldan fazla süredir iş aramaktadır.

Grafik 17. İlk Kez İş Arayanların İş Arama Sürelerine Göre Dağılımı,TRA1,%,2011

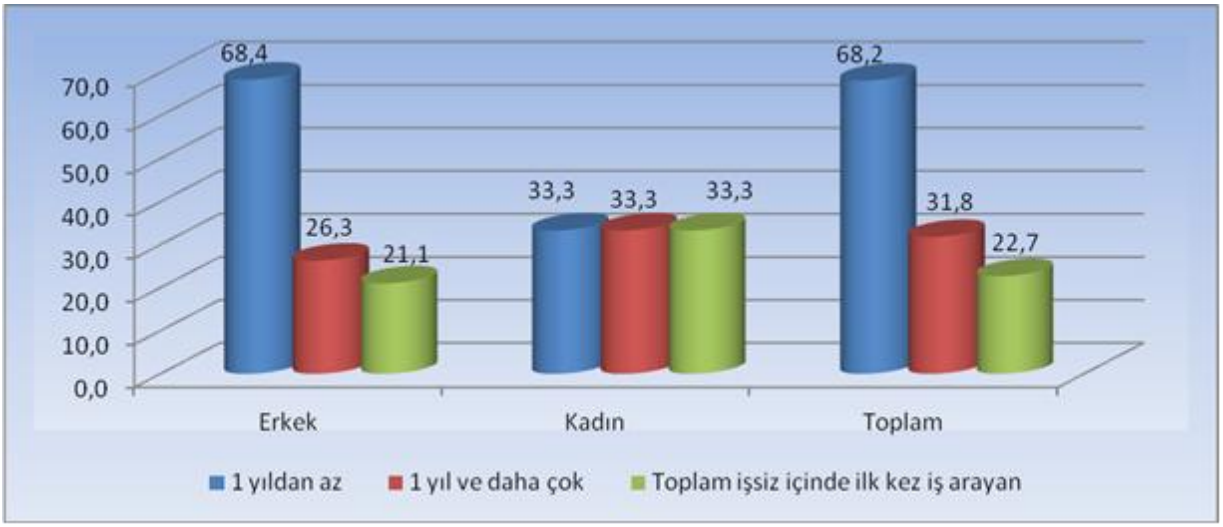

Kaynak: TÜİK,HİA

Eğitim düzeyine göre de iş arama süreleri farklılaşmaktadır. Lise altı eğitimlilerin verilen kayıt dışı çalışmayı daha çok kabul etmeleri, işsizlik sürelerinde de etkili olmaktadır. Lise altı eğitimlilerin %75' i bir yıldan daha az sürede iş bulurken, yüksek eğitimlilerin %50' si bir yıldan fazla süredir iş aramaktadır.

Tablo 9. Eğitim Düzeyine Göre İş Arama Süreleri, TRA1, bin kişi, 2011

	1 yıldan az	1 yıl ve daha çok	Bekleyen	Toplam
TOPLAM				
Okuma yazma bilmeyenler	0	0	0	1
Lise altı	9	3	0	12
Lise ve dengi meslek okulu	4	2	0	6
Yükseköğretim	1	1	0	3
Toplam	14	7	1	22
ERKEK				
Okuma yazma bilmeyenler	0	0	0	1
Lise altı	8	3	0	11
Lise ve dengi meslek okulu	4	1	0	5
Yükseköğretim	1	1	0	2
Toplam	13	5	0	19
KADIN				
Okuma yazma bilmeyenler	0	0	0	0
Lise altı	0	0	1	1
Lise ve dengi meslek okulu	1	0	0	1
Yükseköğretim	0	1	0	1
Toplam	1	1	1	3

Kaynak: TÜİK,HİA

Genç İşsiz

Bölge işsizlerinin %36'sını gençler oluşturmaktadır. İşsizlik oranı genç nüfusta %12,3'tür. 25 yaş ve üzeri nüfustaki işsizlik oranı ise sadece % 4,9'dur.

Tablo 10.Genç ve Yetişkinlerin İşgücü Durumu, TRA1, bin kişi, 2011

	Nüfus	İstihdam	İşsiz	İşgücü	İşgücü dışı nüfus	İstihdam oranı,%	İşsizlik oranı,%	İşgücü dışı nüfus,%
15-24 yaş	215	57	8	66	110	32,7	12,3	62,6
25+yaş	560	269	14	282	231	52,2	4,9	45
Toplam	765	326	22	348	341	47,3	6,3	49,4

Kaynak:TÜİK,HİA

Genç işsizlik oranı cinsiyetler arasında çok büyük farklılık göstermektedir. Erkeklerde % 15,3, kadınlarda % 6,9'dir. İşgücü piyasasına ilk kez girecek olan genç nüfus işsiz gençlerin % 25'dir. Genç işsizlerin büyük çoğunluğu (% 75) daha önce bir işte çalışmış olup ta işini kaybeden gençlerden oluşmaktadır. Gençlerin büyük çoğunluğu çalıştıkları sektörlere bağlı olarak hizmetler sektöründe çalışırken işsiz kalmıştır, daha önce sanayi sektöründe çalışmış olanlar ikinci sıradadır.

Genç nüfusta olduğu gibi toplam işsizlerin de neredeyse beşte biri (% 22,7) ilk kez işgücü piyasasına girmeye çalışmakta, iş aramaktadır. İlk kez iş arayanların beşte biri (% 20) kadındır. Her iki cinsiyette de işsizlerin çoğunluğu hizmet sektöründe çalışırken işsiz (% 36,3) kalmıştır. Sanayi sektöründe çalışırken işsiz kalanlar toplam işsizlerin % 31,8'idir.

İşgücü Dışındaki Nüfus

İl bazında mevcut olan işgücü piyasası göstergeleri Bayburt'ta işgücüne katılım oranının azaldığını, işgücü dışı nüfusun arttığını göstermektedir.

Aynı durum bölgede de gözlenmektedir. 2009 yılında bölgede çalışabilir yaştaki nüfusun % 48,6'sı işgücüne katılırken, 2010 yılında bu oran % 50,4'e yükselmiştir. 2011 yılında bölgede çalışabilir yaştaki nüfusun % 49,4'ü işgücü dışındadır. İşgücü dışında olanların % 6,4'ü bölgede kendine göre iş bulamadığı ve çalışmak istediği halde çeşitli nedenlerle iş aramadıklarını beyan eden kişilerden oluşmaktadır. % 17,3'ü eğitim ve öğrenimine devam ederken, % 7,6'sı de emeklidir. Çalışabilir yaştaki nüfusun % 45,7'si de ev işleri ile meşgul olduğundan işgücü dışındadır.

Cinsiyet ve eğitim düzeyine göre işgücü dışında bulunma oranı ve nedeni farklılaşmaktadır. Çalışabilir yaştaki erkek nüfusun % 26,7'si işgücü dışında iken, kadınlarda bu oran % 73,3'e çıkmaktadır.

Grafik 18. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma oranı,TRA1,%,2011

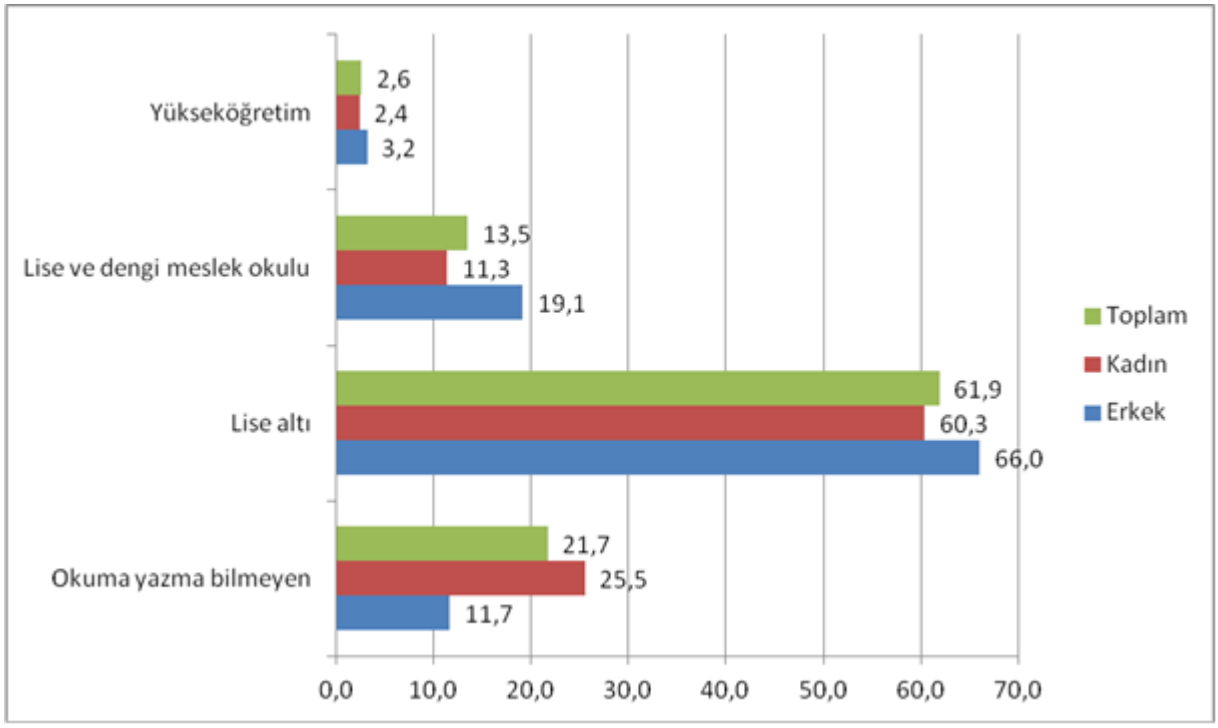

Kaynak: TÜİK,HİA

Eğitim düzeyi arttıkça her iki cinsiyette de işgücü dışında kalma azalmaktadır. Bu durum özellikle yüksek eğitimde çok belirgindir. Yüksek eğitimli kadınların % 2,4'ü, erkeklerin % 3,2'si işgücü dışındadır. Cinsiyetler arası fark 0,8 puandır. Her iki grupta da cinsiyetler arası fark kadınlar aleyhine 13,8 puana kadar ulaşmaktadır.

Tablo 11. İşgücü Dışında Bulunma Nedeni, TRA1, bin kişi, 2011

	Erkek	Kadın	Toplam
İş bulma ümidi yok	6	3	9
İş aramayıp çalışmaya hazır olan	4	9	13
Mevsimlik çalışan	0	1	1
Eğitim ve öğretimde olanlar	32	27	59
Ev işleri ile meşgul	0	156	156
Emekli	25	1	26
Özürlü yaşlı veya hasta	24	38	62
Ailevi ve kişisel nedenler	1	9	10
Diğer	3	2	5
Toplam	95	246	341

Kaynak: TÜİK,HİA

İşgücü dışında bulunma nedenlerinde kadınlarda ilk sırada %63,2 ile ev işleri ile meşgul olma yer alırken, erkeklerde %34 ile öğrencilik (eğitim-öğretim) yer almaktadır. İşgücü dışındaki kadın nüfusun sadece %0,4'ü emeklidir. Erkeklerde ikinci sırada %26,6 ile emekli olanlar yer alırken, kadınlarda özürlü yaşlı veya hastalık 15,4 ile ikinci sırada yer alır. Erkeklerde dikkat çeken diğer bir husus iş bulma ümidi olmayan erkeklerin 6,4'lük yüzdeye sahip olmalarıdır.

Grafik 19. Nedene ve Cinsiyete Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı,TRA1,%,2011

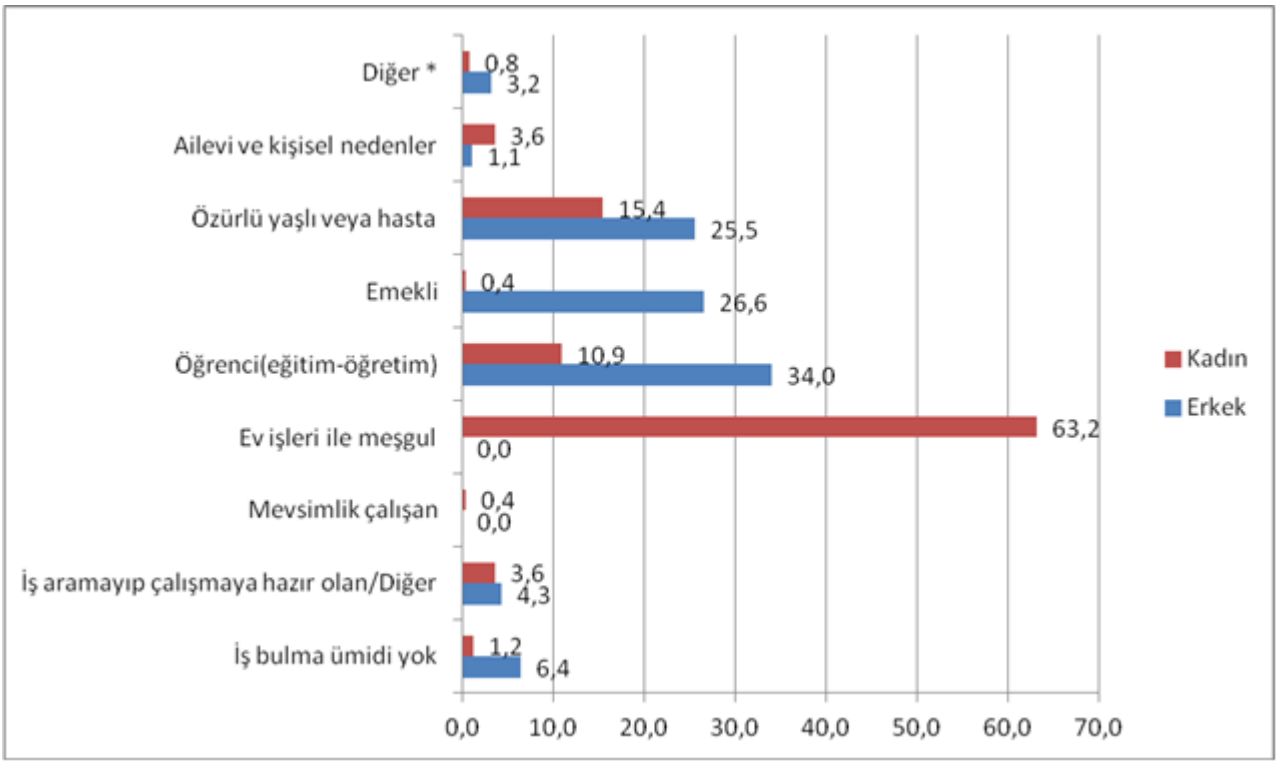

Kaynak: TÜİK,HİA

İşgücü Dışındaki Genç Nüfus

Bölgedeki 214 bin gencin 57 bini çalışmakta, 8 bini de iş aramaktadır. 110 bin genç de işgücü dışındadır. İşgücü dışı nüfusun %32,2'sini genç nüfus oluşturmaktadır. İşgücü dışındaki gençlerin %52,2'si (57 bin genç) eğitim ve öğretim hayatına devam etmektedir.

Erkeklerde işgücü dışında bulunma nedeninin başında eğitim ve öğretime devam etme yer almakta iken kadınlarda ise ev işleriyle meşgul olma yer alır. İşgücü dışındaki genç erkeklerin %81,5'i, genç kadınların da %36,6'si eğitim ve öğretimlerine devam etmektedir. Genç erkeklerin %5,3'ü çalışmak istediği halde iş aramaktan vazgeçmişlerdir. Genç kadınların %50,7'u da ev işleri ile meşgul olduklarından işgücü dışındadırlar.

İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Bu kısımda İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak ilin işgücü piyasası değerlendirilmiştir. İŞKUR istatistikleri sadece İŞKUR'a kayıtlı kesim itibariyle mevcut olmasına rağmen bu veri seti il bazında cinsiyet, yaş, eğitim gibi kayıtlı işsizlerin özelliklerini ve açık işlerin sektörel dağılımı gibi özellikleri içermesi açısından önemli göstergelerdir.

Bayburt'ta 2012 yılı sonunda kayıtlı işsiz sayısı 3.181 kişidir. Kayıtlı işsizlerin % 63'ü erkek, % 37'si kadındır. Kayıtlı işsizlerin cinsiyet dağılımları Türkiye dağılımından çok farklı değildir. Türkiye toplamında kayıtlı işsizlerin % 62'si erkek, % 38'i kadındır.

Tablo 12. Kayıtlı İşsizlerin Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012

	BAYBURT			TÜRKİYE		
Yaş grupları	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-19	104	98	202	50288	32115	82403
20-24	543	274	817	274705	199468	474173
25-29	408	191	599	313831	211007	524838
30-34	294	128	422	258215	170357	428572
35-39	212	114	326	191732	130177	321909
40-44	180	145	325	149106	96750	245856
45-49	116	103	219	114150	55503	169653
50-54	73	70	143	46710	26124	72834
55-59	51	35	86	22494	10309	32803
60-64	20	15	35	8248	4391	12639
65+	3	4	7	4142	2440	6582
Toplam	2004	1177	3181	1433621	938641	2372262

Kaynak: İŞKUR

2012 İŞKUR İstatistiklerine göre ilde en yüksek kayıtlı işsiz 20-24 yaş grubundadır. Kayıtlı işsizlerin % 25,7'si bu yaş grubundadır. 20-24 yaş grubunu %18,9 ile 25-29 yaş grubu takip etmektedir. Yaş artıkça kayıtlı işsiz sayısı azalmaktadır. 20-34 yaş grubundaki kayıtlı işsizler, ildeki toplam işsizlerin yaklaşık %58'sini oluşturmaktadır. 15-19 yaş grubundaki işsizlerin toplam işsizler içindeki payı ise Türkiye ortalamasından daha yüksektir. İlde % 6,4 olan 15-19 yaş grubunun payı, Türkiye toplamında % 6,2'dir.

Tablo 13. Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012

	BAYBURT			TÜRKİYE		
Eğitim durumu	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Okur-yazar değil	21	33	54	21759	23216	44975
Ortaöğretim altı	1175	780	1955	775745	393230	1168975
Ortaöğretim	607	276	883	417795	294049	711844
Yüksek Öğrenim	201	88	289	218322	228146	446468
Toplam	2004	1177	3181	1433621	938641	2372262

Kaynak: İŞKUR

İlin eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha düşük ve kayıtlı işsizlerin dağılımında lise mezunlarının payı Türkiye ortalamasından daha düşüktür. İlde lise altı eğitimlilerinin kayıtlı işsiz içindeki payı % 61,5 ile % 48 olan Türkiye toplamının altında iken, lise mezunlarının payı % 27,8 ile % 31 olan Türkiye toplamından daha yüksektir. Yüksekokul mezunlarının payı Türkiye ortalamasının % 4,7 puan altındadır.

İlde toplam işsizlerin içinde kadının payı Türkiye ortalamasından %2,6 puan daha yüksektir (Bayburt 37, Türkiye 39,6) . Cinsiyetler arası dağılımda iki cinsiyet arasındaki en belirgin fark lise mezunlarındadır. Bayburt'ta lise mezunu kayıtlı işsizler içinde % 31,2 olan kadın işsiz oranı, Türkiye'de % 41,3'dir. Okuryazar olmayan ve orta öğretim altı eğitimli kadınlar Bayburt'taki kayıtlı kadın işsizlerin %40,3'ünü oluşturur. Türkiye'de kadın kayıtlı işsiz oranı %33,9'dur. Yüksekokul mezunlarında Türkiye'de % 51,1 olan kadın payı Bayburt'ta % 30,4'tür.

Grafik 20 Kayıtlı İşsizler İçinde Öğrenim Durumuna Göre Kadın Payı,%,2012

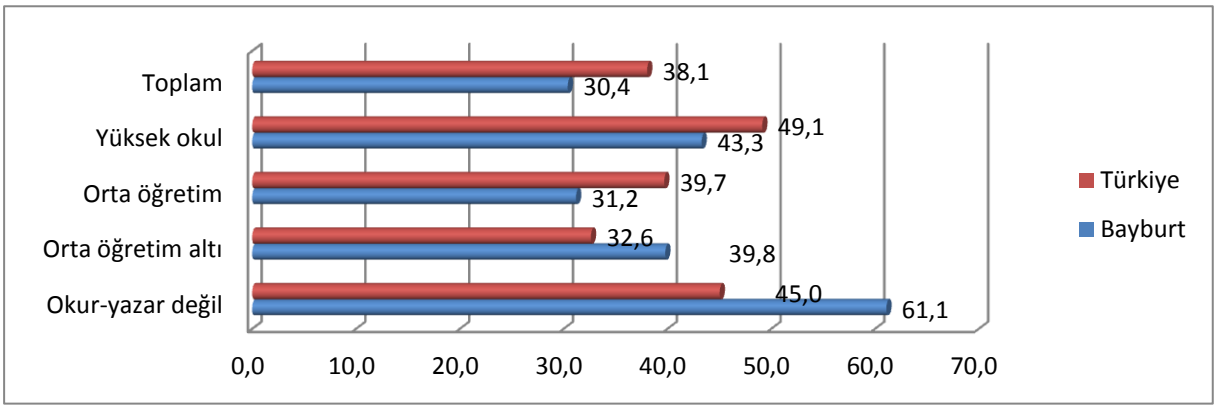

Kaynak:İŞKUR

En yüksek işsizlik ödeneği başvurusu 30-34 yaş grubundadır. Bu oranı 35-39 yaş grubu takip etmektedir.

Tablo 14. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2012

	BAYBURT	TÜRKİYE		
	Toplam	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
15-19	0	1.472	694	2.166
20-24	7	23.237	18.378	41.615
25-29	31	70.336	33.797	104.133
30-34	47	77.797	29.712	107.509
35-39	34	58.067	20.020	78.087
40-44	14	44.511	13.226	57.737
45-49	10	30.049	6.928	36.977
50-54	3	6.280	2.600	8.880
55-59	1	2.665	710	3.375
60-64	0	422	132	554
65+	0	171	34	205
Toplam	147	315.007	126.231	441.238

Kaynak:İŞKUR

İşsizlik ödeneğinde çalışma sürelerinin etken olması nedeni ile işsizlik ve işsizlik ödeneği dağılımı arasında bir paralellik "olmaması" beklenmektedir

Grafik 21. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik ve İşsizlik Ödeneği Oranları, Bayburt,%,2012

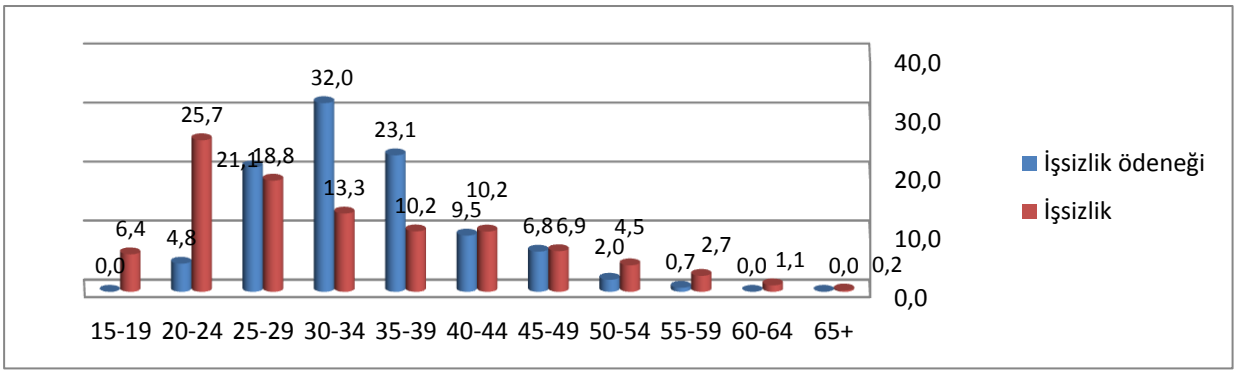

Kaynak:İŞKUR

Daha büyük yaş gruplarında da beklendiği gibi işsizlik ödeneğinin payı, işsizlerin payından daha yüksektir. İlde işsizlik ödeneğine en çok başvuru 30-34 yaş grubundadır.

Tablo 15. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2011

	BAYBURT			TÜRKİYE		
Eğitim durumu	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
Okuma yazma bilmeyenler	0	0	0	5.118	3.104	8.222
Okur yazar olanlar	0	0	0	3.822	1.602	5.424
İlköğretim	82	4	86	179.366	45.367	224.733
Ortaöğretim	49	5	54	89.683	44.845	134.528
Önlisans	1	3	4	14.302	13.579	27.881
Lisans	3	0	3	21.698	16.721	38.419
Yüksek Lisans	0	0	0	961	966	1.927
Doktora	0	0	0	57	47	104
Toplam	135	12	147	315.007	126.231	441.238

Kaynak: İŞKUR

İşsizlik ödeneği başvurularında en fazla başvuru ilköğretim seviyesindedir. Bunu orta öğretim mezunları takip etmektedir.

3181 kayıtlı işsize karşın ilde 654 açık iş mevcuttur. İlde kamunun istihdam yaratma gücü oldukça iyi durumdadır. İlde açık işlerin %45'i kamu sektörüne aittir. Türkiye'de kamu sektöründeki açık işler toplam açık işlerin %9,8'idir.

Tablo 16. Açık İşlerin Dağılımı, 2012

	BAYBURT			TÜRKİYE		
	Tarım dışı	**Tarım**	**Toplam**	**Tarım dışı**	**Tarım**	**Toplam**
Kamu			294	58.542	6.094	64.636
Özel			360	592.811	3.176	595.987
Toplam			654	651.353	9.270	660.623

İlde özel sektörde tarım sektöründe açık iş bulunmamaktadır, özel sektör açık işin tamamı tarım dışı sektörlere yöneliktir. Türkiye için de özel sektör tarım sektörü açık iş oranı sadece %0,5'tir.

İlde 2012 yılı itibariyle 475 kişi işe yerleştirilmiştir. İlde işe yerleştirme oranı[14] %72,6'dır ve %55 olan Türkiye işe yerleştirme oranının çok üzerindedir.

Tablo 17. İşe Yerleştirilenler ve İşe Yerleştirme Oranı,% , 2012

	Sektörler	**Açık iş**	**İşe yerleştirilenler**	**İşe yerleştirme**
BAYBURT	Tarım dışı	654	475	72,6
	Tarım	0	0	0
	Toplam	654	475	72,6
TÜRKİYE	Tarım dışı	651.353	355.767	54,6
	Tarım	9.270	7.905	85,3
	Toplam	660.623	363.672	55,0

Kaynak: İŞKUR

[14] İşe yerleştirme oranı: İse yerleştirilen sayısı/ Açık iş sayısı*100

En fazla işe yerleştirme 20-24 yaş grubundadır. İşe yerleştirilen her 5 kişiden biri bu yaş grubundadır. Aynı eğilim Türkiye toplamında da görülmektedir. Yaş arttıkça beklendiği gibi işe yerleştirme oranları azalmaktadır.

İşe yerleştirilenlerin % 22,5'ü kadındır. İlde kadınların işe yerleştirme oranı Türkiye ortalamasından düşüktür. Türkiye toplamında toplam işe yerleştirilenlerin % 28'i kadındır.

Tablo 18. Yaş Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler, 2012

	BAYBURT			TÜRKİYE		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-19	36	3	39	24961	14201	39162
20-24	67	15	82	88397	39393	127790
25-29	81	12	93	88408	31386	119794
30-34	70	18	88	69815	28025	97840
35-39	45	16	61	47764	23797	71561
40-44	41	20	61	33708	16386	50094
45-49	16	14	30	22844	8340	31184
50-54	9	5	14	9603	2969	12572
55-59	2	4	6	4043	874	4917
60-64	1	0	1	1157	196	1353
65+	0	0	0	279	41	320
Toplam	368	107	475	390979	165608	556587

İşe yerleştirilenlerin % 70,5'İ ilköğretim mezunudur. Bu oran % 54,5 olan Türkiye toplamının çok üzerindedir. İşe yerleştirilen erkeklerin % 69,8'İ, kadınların % 72,9'u ilköğretim mezunudur. İkinci sırada % 18,5 ile ortaöğretim mezunları gelmektedir. İşe yerleştirilenlerin sadece %5,3'ü ön lisans, lisans ve yüksek lisansı da içeren yüksek eğitimlilerdir.

Tablo 19. Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirmeler, 2012

	BAYBURT			TÜRKİYE		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma yazma bilmeyenler	0	0	0	1739	863	2602
Okur-yazar olanlar	0	16	16	15200	5765	20965
İlköğretim	257	78	335	229017	89619	318636
Ortaöğretim	91	8	99	113021	46740	159761
Ön lisans	15	3	18	19487	13060	32547
Lisans	5	2	7	12229	9196	21425
Yüksek lisans	0	0	0	280	364	644
Doktora	0	0	0	6	1	7
Toplam	368	107	475	390979	165608	556587

Kaynak: İŞKUR

2012 yıl sonuna kadar İŞKUR tarafından açılan kurs sayısı 133'tür. Açılan kursların %30,8'i UMEM projesidir. UMEM projesine toplam katılımcıların %16,5'i olan 682 kişi katılmıştır

Tablo 20.Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayısı, 2012

	BAYBURT		TÜRKİYE	
	Kurs Sayısı	Katılan sayısı	Kurs Sayısı	Katılan sayısı
UMEM Projesi ve UMEM İEP	41	682	2359	41054
Staj	35	60	8018	18570
İstihdam garantili işgücü yetiştirme kursları	1	18	4564	116451
Diğer kurslar	56	3112	12410	288570
Toplam	133	4138	27351	464645

Kaynak: İŞKUR

Türkiye toplamına 7 puanlık farkla kursa katılanların %33,4'ü kadındır.

Tablo 21. Kursa Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı,2012

	BAYBURT			TÜRKİYE		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kursa katılan sayısı	2754	1384	1148	276901	187744	464645
Kursa katılan sayısı%	66,6	33,4	100,0	59,6	40,4	100

Kaynak: İŞKUR

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu hedef doğrultusunda Bayburt ilinin işgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile[15] 2012 yılından başlayarak yılda bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır.

Uygulaması ilk kez 2012 Eylül ve Ekim aylarında yapılan bu araştırma ile Bayburt ilinde mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimler izlenecektir. 1-9 çalışanı olan mikro ölçekli işyerlerindeki hızlı açılıp kapanma oranları dikkate alınarak, araştırmanın kapsamı Bayburt ilinin tüm ilçe ve köylerinde bulunan özel sektör, 10 ve daha fazla çalışanı olan yerel birim işyerleri olarak tanımlanmıştır.

10 ve üzeri çalışanı olan işyeri sayısının çok fazla olmaması örnekleme yerine tam sayımın tercih edilmesine yol açmıştır.[16] Araştırmanın çerçevesi Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemidir. İşyeri listeleri her yılın Nisan ayı itibariyle güncelleştirmesine, mikro ölçekli işyerleri kapsam dışında tutulmasına ve alana çıkılmadan önce işyerleri listesi, SGK ve İŞKUR İl Müdürlükleri gibi diğer adres kaynakları ile de kontrol edilmesine rağmen, alanda bazı adreslerin bulunmasında problem yaşanmıştır. Alan uygulaması sırasında karşılaşılan diğer bir sorun da işyeri faaliyetleri ve işyeri büyüklüklerinde görülen değişikliklerdir. Özellikle 10-49 büyüklüğündeki işyerlerinden bir kısmı 1-9 büyüklükteki işyerlerine kayma göstermiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu[17]" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep edilen eğitim ve beceri düzeyleri, Karşılanma yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük çekilme nedeni)
- 2012 yılı içerisinde işe giriş-çıkışlar,
- 31 Aralık 2012 ve 30 Haziran 2013 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si[18] kapsama dâhil edilmiştir.

Araştırmaya 71 işyeri cevap vermiştir. Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektör bazında il tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için tabakalamaya mesleki kırılım dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

---

[15] Araştırma yöntemi için Ek 4'e bakınız

[16] Tam sayımın tercih edilmesinde İŞKUR'un kendi alt yapısını güncellemek istemesi de önemli bir etken olmuştur.

[17] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

[18] Madencilik ve taş ocakçılığı; İmalat; Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı; İnşaat; Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı; Ulaştırma ve depolama; Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri; Bilgi ve iletişim; Finans ve sigorta faaliyetleri; Gayrimenkul faaliyetleri; Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler; İdari ve destek hizmet faaliyetleri; Eğitim; İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri; Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor; ve Diğer hizmet faaliyetleri.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Araştırma sonuçlarına göre işyerlerinin büyük çoğunluğu toptan ve perakende ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Her 100 işyerinin 25,4'ü toptan ve perakende ticaret sektöründedir. Bu sektörü % 21,1 ile imalat ve % 12,7 ile inşaat sektörü takip etmektedir. Üç sektördeki işyerleri, araştırmaya cevap veren işyerlerinin beşte üçünü oluşturmaktadır. Dördüncü sırada % 8,5'lik pay ile inşaat sektörü yer almaktadır.

Grafik 22. İşyerlerinin sektörel dağılımı, %, 2012

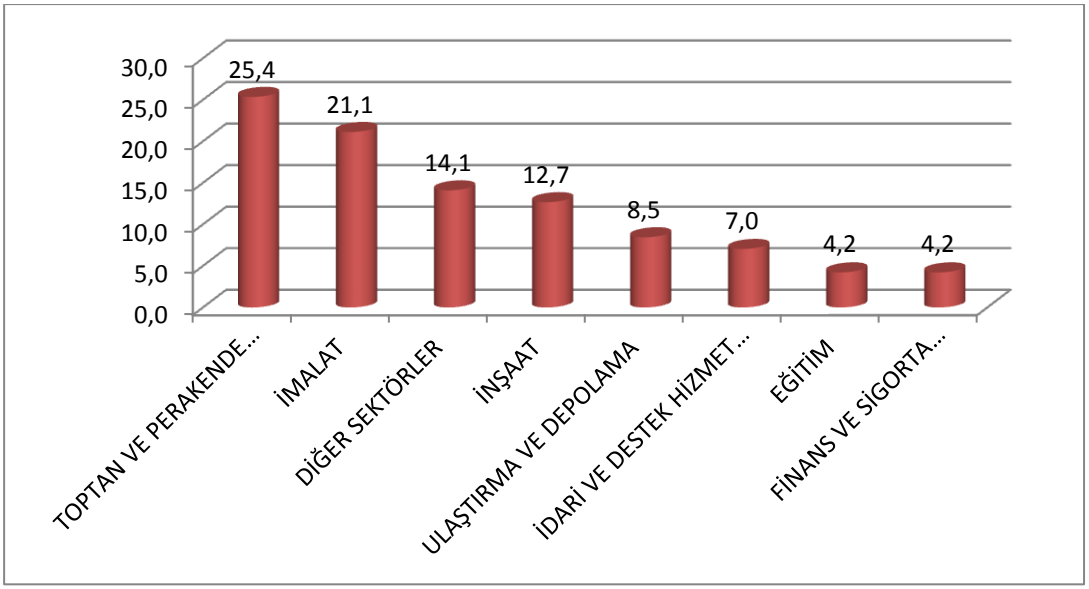

Kaynak: İPTA

İlde 50 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinde sektör sıralaması yer değiştirmektedir. İlk sırada idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü yer almakta ve bunu inşaat sektörü takip etmektedir. 50 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinin % 25'i idari ve destek hizmet faaliyetleri ve inşaat sektörü, % 16,7'si elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ile imalat sektöründedir. Bu iki sektörü mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ile ulaştırma ve depolama sektörü takip etmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışanların % 42,2'si imalat, toptan ve perakende ticaret ve inşaat sektöründe yer almaktadır. En fazla çalışanı olan sektör idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörüdür, ama çalışanların sektörlerdeki ağırlığı Türkiye ile değişiklik göstermektedir. Toptan ve perakende ticaret sektöründe çalışanlar Türkiye ile benzerlik göstermektedir. Bu oran Türkiye'de toplam çalışanların % 10,1'i iken, ilde % 9,6 olmaktadır.

Grafik 23. Sektörlere Göre Toplam Çalışanların Dağılımı,%, 2012

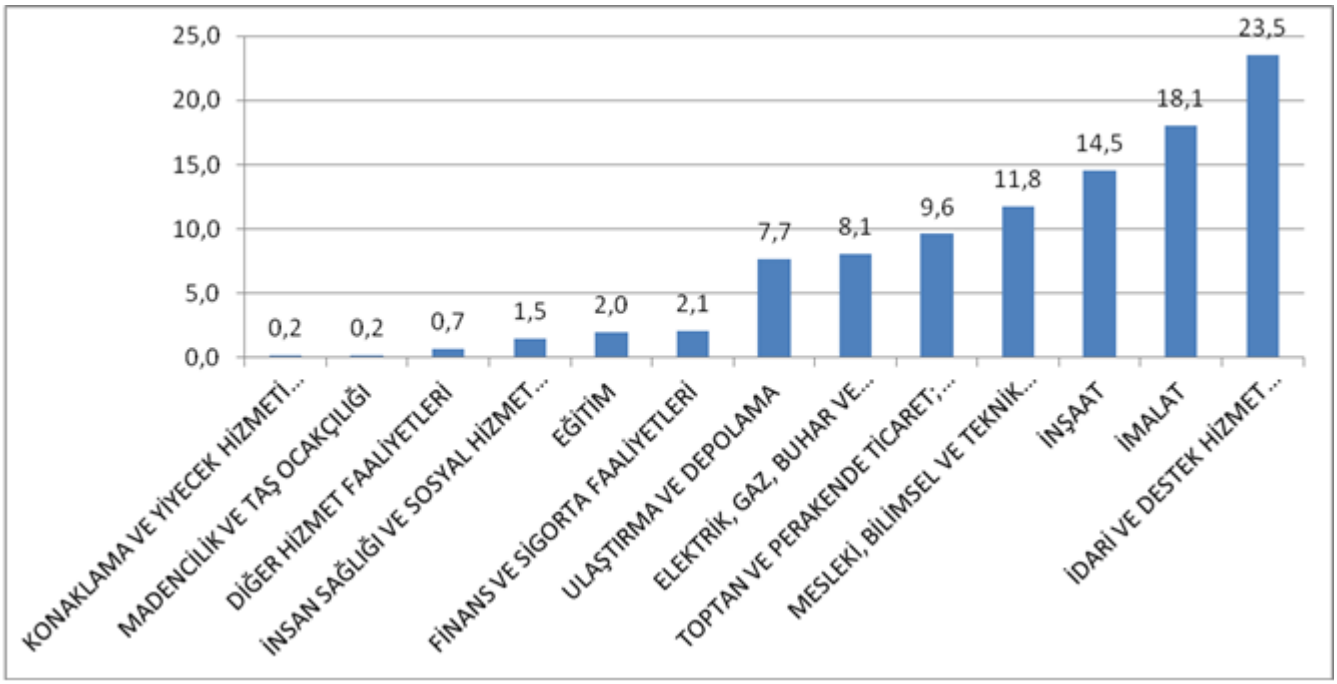

Kaynak: İl İPTA

Çalışanların büyük çoğunluğu erkektir. Çalışanların içinde kadınların payı % 10,2'dir. Türkiye toplamında kadın çalışanların payı ise % 25'tir.

Kadın çalışanların toplam çalışanlar içindeki payı Türkiye ortalamasından düşük olmakla birlikte, kadın çalışanların görece olarak ağırlık kazandıkları sektörler Türkiye ile aynı eğilimi göstermektedir. Hem Bayburt'ta hem de Türkiye'de kadınların biraz daha ağırlık kazandıkları sektörlerdeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki payları da çok azdır.

Tablo 22: Sektörlere göre çalışan oranları ,%,2012

Sektör	Erkek çalışan oranı,%	Kadın çalışan oranı,%	Sektördeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki oranı,%
Diğer hizmet faaliyetleri	82,4	17,6	**0,7**
Elektrik, gaz üretim ve dağıtım	97,1	2,9	**8,1**
Eğitim	76,9	23,1	**2,0**
Finans ve sigorta faaliyetleri	79,2	20,8	**2,1**
Konaklama ve yiyecek hizmeti	100,0	0,0	**0,2**
Madencilik ve taş ocakçılığı	100,0	0,0	**0,2**
Mesleki, bilimsel ve teknik faal.	93,4	6,6	**11,8**
Toptan ve perakende ticaret	80,6	19,4	**9,6**
Ulaştırma ve depolama	92,9	7,1	**7,7**
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	87,4	12,6	**23,5**
İmalat	89,7	10,3	**18,1**
İnsan sağlığı ve sosyal hizmetler	43,6	56,4	**1,5**
İnşaat	99,2	0,8	**14,5**
Toplam	89,8	10,2	**100,0**

Kaynak: İl İPTA

Örneğin çalışanlarının yarıya yakını (% 56,4) kadın olan insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerindeki işyerlerinin toplam içindeki ağırlığı % 1,5, çalışanlarının dörtte birinin kadın olduğu eğitim sektörü işyerlerinin toplam ağırlığı içindeki oranı % 2,0 çalışanlarının % 20,8'inin kadın olduğu finans ve sigorta faaliyetlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlıkları % 2,1'dir.

Erkek çalışanların %20,2 si idari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe çalışmaktadır. Erkek çalışanların % 16,2'si, kadın çalışanların da % 1,9'u imalat sektöründedir. İnşaat sektöründe % 14,4 pay ile erkek çalışanlarda üçüncü sırada yer almaktadır.

Çalışanların belli sektörlerde yoğunlaşması mesleki dağılımları etkilemektedir. Bayburt'ta, ana meslek grupları dağılımında Türkiye ile aynı şekilde ilk sırada nitelik gerektirmeyen meslekler bulunmaktadır. Çalışanların %56,7'si nitelik gerektirmeyen meslekler ana meslek grubunda[19] çalışmaktadır. İkinci sırada %11,1 ile hizmet ve satış elemanları, üçüncü sırada %10,2 ile Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar yer almaktadır.

Ana meslek gruplarının cinsiyetlere göre dağılımı ise farklılık göstermektedir. Toplam çalışanların %10,2'sini kadınlar teşkil ederken, büro ve hizmet işlerinde çalışanların %13,4'ünü kadın, profesyonel meslek gruplarının da %27,8'i kadındır. Buna karşılık yöneticilerin sadece %1,8'ini kadınlar oluşturur. Teknisyen, tekniker ve yardımcı profesyonel meslek mensubu kadın ise hiç yoktur.

[19] Ana meslek grubu: ISCO 2008

Grafik 24. Ana meslek gruplarına göre cinsiyet oranları, %, 2012

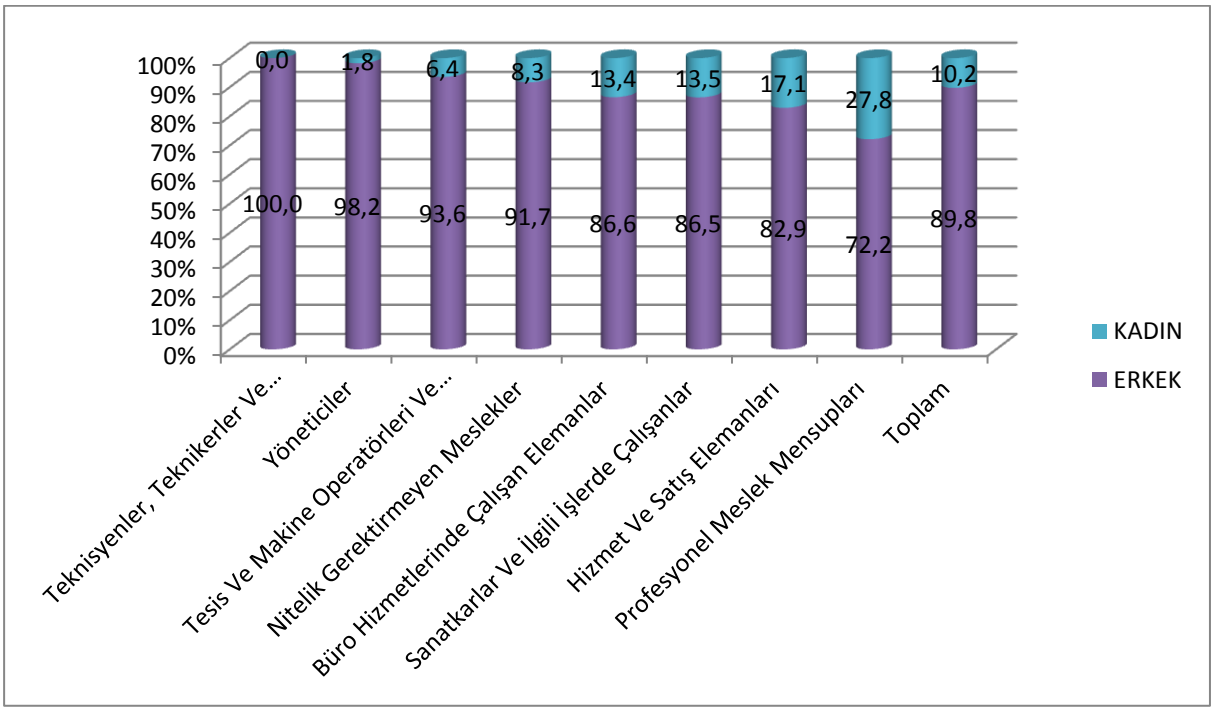

Kaynak: İl İPTA

Meslek bazında yapılan inceleme ilde mesleki çeşitliliğin fazla olmadığını göstermektedir.[20]En yüksek çalışanı olan ilk 10 meslekte çalışanlar, toplam çalışanların % 73,7'sini oluşturmaktadır. İlk sırada Beden işçisi(Temizlik) yer almaktadır. İlk onda yer alan meslekler sırası ile beden işçisi(temizlik), beden işçisi(inşaat), Beden işçisi (Genel) Büro memuru (Genel) Şoför yük taşıma Garson (Servis Elemanı), Fırıncı Ustası, Şoför (Yolcu taşıma) Reyon Görevlisi, Dağıtıcı (posta Dağıtım Hizmetleri)'dir.

Tablo 23. En fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı ,%

İlk On Meslek (Toplam)	%	İlk On Meslek (Kadın)	%	İlk On Meslek (Erkek)	%
Beden İşçisi (Temizlik)	30,2	Beden İşçisi (Temizlik)	40,3	Beden İşçisi (Temizlik)	29,0
Beden İşçisi (İnşaat)	12,5	Giyim Ve Giyim Aksesuarları Satış Elemanı	7,6	Beden İşçisi (İnşaat)	13,9
Beden İşçisi (Genel)	12,1	Büro Memuru (Genel)	6,5	Beden İşçisi (Genel)	13,1
Büro Memuru (Genel)	5,8	Reyon Görevlisi	4,9	Büro Memuru (Genel)	5,7
Şoför-Yük Taşıma	4,3	Konfeksiyon İşçisi	4,6	Şoför-Yük Taşıma	4,8
Garson (Servis Elemanı)	2,4	Beden İşçisi (Genel)	4,2	Garson (Servis Elemanı)	2,4
Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	1,7	Bobin-Katlama-Büküm Makine Operatörü	3,8	Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	1,9
Şoför (Yolcu Taşıma)	1,7	Garson (Servis Elemanı)	1,9	Şoför (Yolcu Taşıma)	1,9
Reyon Görevlisi	1,5	Bankacılık Meslek Elemanı	1,9	Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)	1,6
Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)	1,5	Usta Öğretici (Diğer)	1,9	Otobüs Muavini	1,3
Toplam	73,7	Toplam	77,6	Toplam	75,6

Kaynak: İl İPTA

[20] Çerçevede mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için tabakalamaya mesleki kırılım dâhil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuş olup genellemeler ihtiyatla karşılanmalıdır.

Kadın ve erkeklerin mesleklere göre dağılımı ve mesleki çeşitliliği cinsiyetler arasında farklıdır. Erkeklerde mesleki yoğunlukta başta yer alan ilk on meslek toplam erkek ve kadın mesleklerinin yarıdan fazlasını oluşturmaktadır.

Kadın çalışanların görece olarak daha etken oldukları meslekler yüksek eğitim seviyesi istemeyen fazla beceri gerektirmeyen mesleklerdir.

AÇIK İŞLER

Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle en fazla açık[21] iş imalat sektöründedir. Bayburt ilinde 10'dan fazla çalışanı olan özel sektör işyerlerinde hem işyeri sayısı hem de çalışanlar itibariyle lokomotif sektör imalat sektörüdür. Bu husus açık işlerde de kendini göstermekte ve en fazla açık işin olduğu sektör imalat olmakta ve Konaklama ve idari ve destek hizmet faaliyetleri, toptan ve perakende ticaret inşaat ve ulaştırma depolama sektörleri takip etmektedir. Açık işlerin % 48,2'si imalat, %31,3'ü idari ve destek hizmetleri faaliyetleri. %9,6'sı toptan ve perakende ticaret sektöründedir. Ulaştırma ve depolama sektöründe açık işlerin %6'sı inşaat sektöründe ise %4,2'si bulunmaktadır. Söz konusu sektörler hariç diğer sektörlerde açık iş bulunmamaktadır.

Grafik 25. Açık İşlerin Sektörlere Göre Dağılımı,%,2012

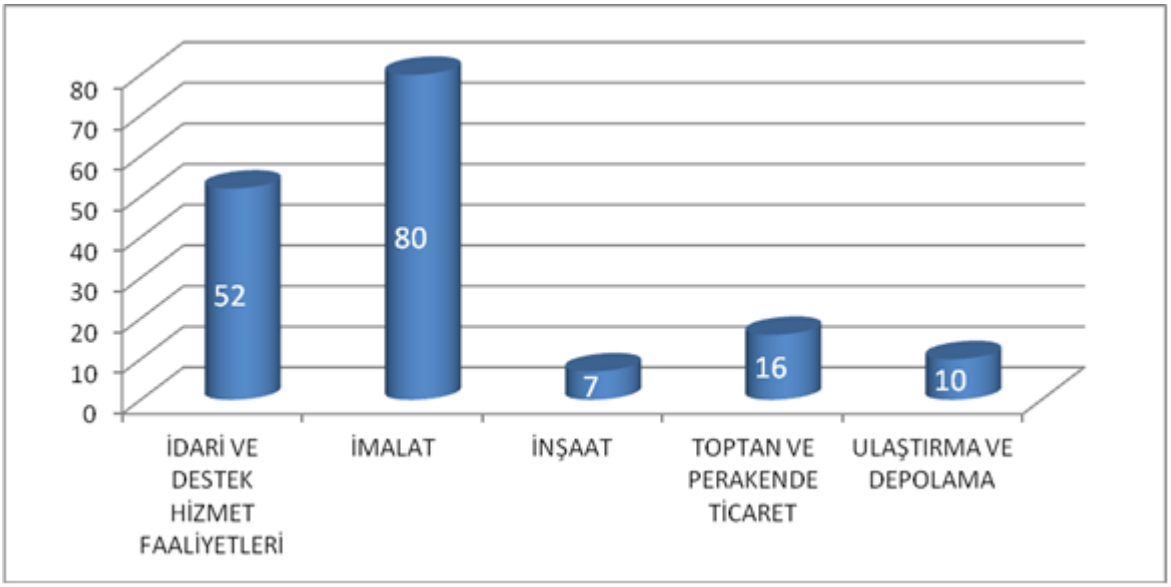

Kaynak: İl İPTA

Anket uygulanan işyerlerinde açık iş oranı[22] %6,1'dir. Açık iş oranı itibariyle önde gelen sektör imalat sektörüdür. Sektörde açık iş oranı % 14,7'dir. Sektörde çalışan sayısının az olması ekonomide bu oranın önemini henüz hissettirmese de sektörün gelişimi ile birlikte bu yöndeki talep kendini etkin olarak hissettirecektir.

[21] Açık iş yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır; ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır. İşgücü talep araştırması kapsamında işyerleri ziyaret edildiğinde mevcut olan açık işler derlenmiştir.

[22] Açık iş oranı (AİO) açık olan toplam pozisyonların oranını ölçer ve şu şekilde ifade edilir:
AİO = Açık İşlerin Sayısı / (Mevcut Çalışanların Sayısı + Açık İşlerin Sayısı) * 100.

Grafik 26. Sektörlere Göre Açık İş Oranları, %, 2012

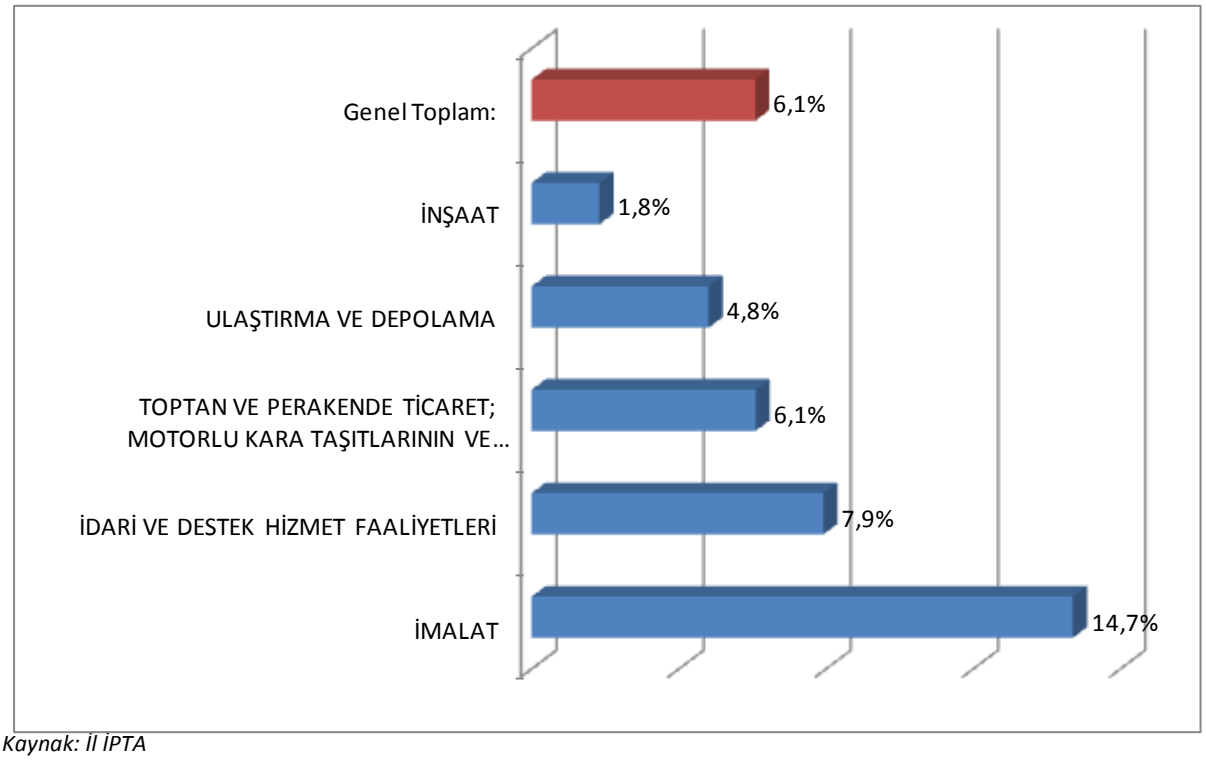

Kaynak: İl İPTA

İlde açık iş oranı %3,3 olan Türkiye toplamının çok üzerindedir. İmalat sektöründeki açık iş oranı ilde %14,7 iken Türkiye'de %5, ilde %6,1 olan toptan ve perakende ticaret sektörü açık iş oranı Türkiye'de %3,8'dir.

Meslekler itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu %20,5 ile şoför-yük taşımadır. Bu ana mesleği %18,1 ile bobin-katlama-büküm makine operatörü takip etmektedir.

Grafik 27. Ana meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı,%,2012

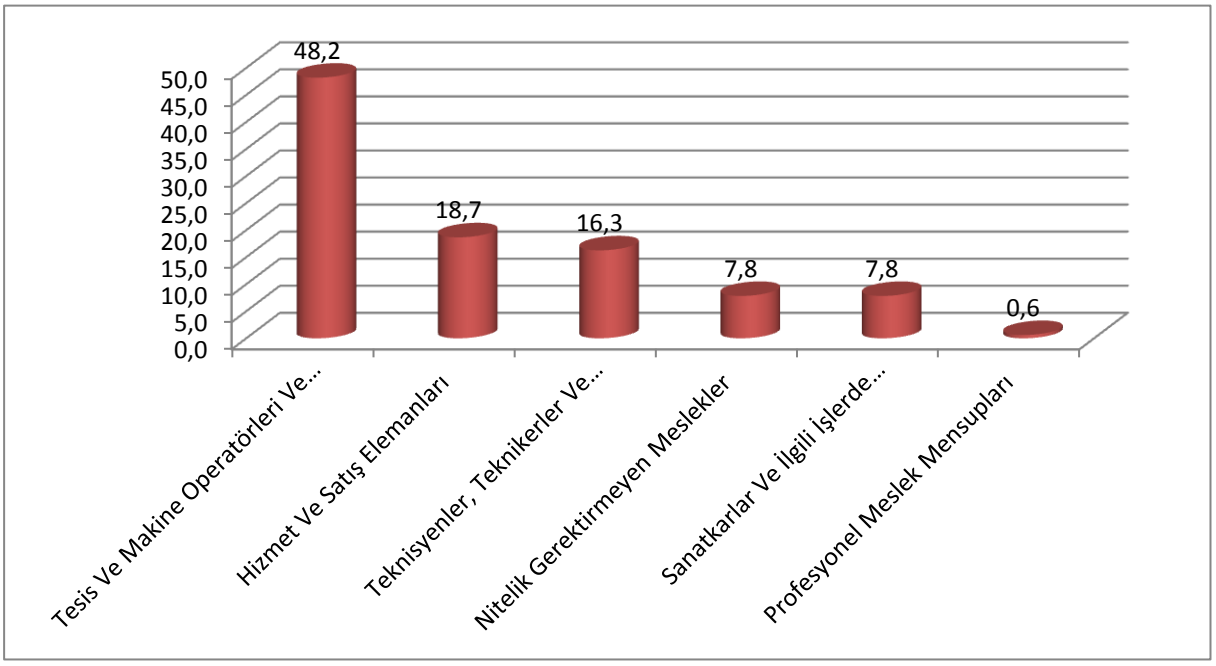

Kaynak: İl İPTA

Ana mesleklere göre açık işlerin dağılımı işyeri büyüklüklerine göre farklılaşmaktadır. Örneğin en fazla ihtiyaç duyulan tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubuna en fazla talep 10-49

çalışanı olan işyerlerindedir. Bu meslek grubuna olan talebin %56,25'i bu büyüklükteki işyerlerinden kaynaklanmaktadır. Buna karşılık nitelik gerektirmeyen meslekler grubuna olan talebin %76,9'u 50+ çalışanı olan işyerlerindedir.

Ana meslek grupları itibariyle Türkiye'de açık iş oranının en yüksek olduğu ana meslek grubu %7,2 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar iken ilde Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları ve Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılardır. Bu gruptaki açık iş oranı çok yüksektir (%27).

Grafik 28. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları ,%, 2012

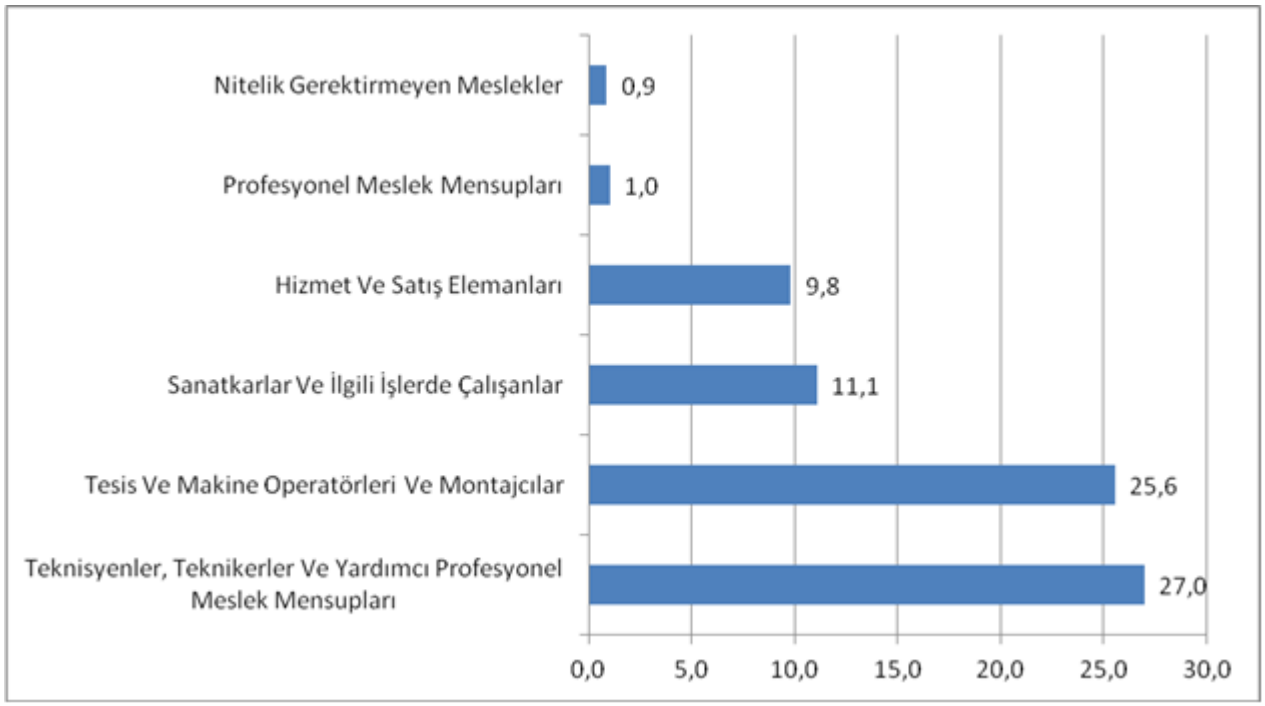

Kaynak: İl İPTA

İlde ikinci sırada %25,6 ile Tesis ve Makine Operatörleri yer alırken, üçüncü sırada yer alan sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanların açık iş oranı %11,1'dir.

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek şoför-yük taşımadır. Açık işlerin %20,5'ini şoför-yük taşıma oluşturmaktadır. Bu mesleği %18,1 ile bobin-katlama-büküm makine operatörü takip etmektedir. En çok talep edilen meslekler sıralamasında ilk altı meslekte yer alan diğerleri arasında ise fark değişik düzeylerdedir ve %13,9 ile iş makineleri operatörü, %8,4 ile garson(servis elemanı) Açık iş sayısının en yüksek olduğu ilk altı meslek toplam açık işlerin %74,7'sini oluşturmaktadır.

Tablo 24. En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı ,%,2012

Şoför-Yük Taşıma	20,5
Bobin-Katlama-Büküm Makine Operatörü	18,1
İş Makineleri Operatörü	13,9
Garson (Servis Elemanı)	8,4
Beden İşçisi (Genel)	7,8
Otobüs Muavini	6,0
Toplam	74,7

Kaynak:İl İPTA

Açık işlerde istenen eğitim düzeyinde en çok dikkat çeken husus genelde lise altı mezunu istenmiş olmasıdır.

Grafik 29.Açık İşler İçin İstenen Eğitim Düzeyleri, %, 2012

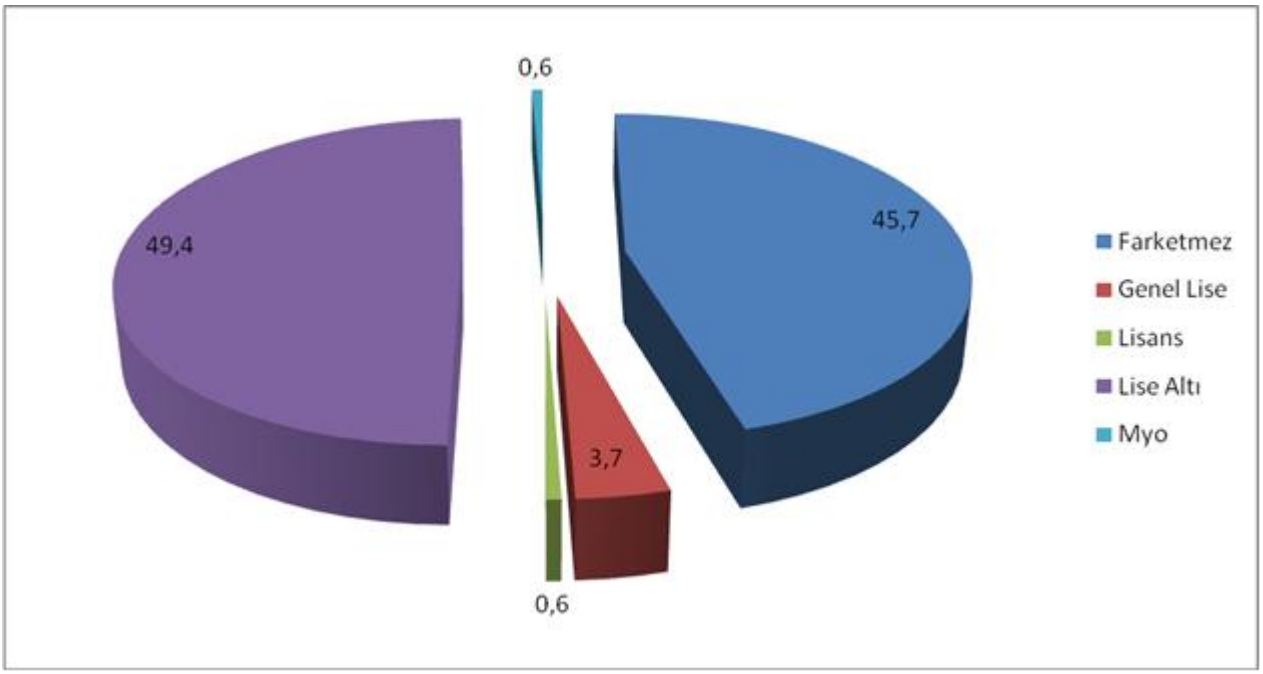

Kaynak: İl İPTA

Bu durum Türkiye sonucunda farklılık göstermektedir. Türkiye sonucunda ikinci sırada olan (% 28) lise altı eğitim ilde %49,4 ile ilk sırada yer almaktadır.
İlde tüm açık işlerde Genel lise ve lise altı eğitim oranı % 53'dür. MYO ve lisans eğitim düzeyi aynı oranda % 0,6 olurken, fark etmez %45,7 oranında talep edilmektedir. Çıraklık eğitimi, Meslek lisesi ve yüksek lisans eğitim seviyelerini talep eden hiç bir işyeri olmamıştır. Türkiye sonucunda da meslek lisesi mezunları MYO mezunlarından daha fazla tercih edilmektedir.

Açık işlerde ilk iki sıradaki belirli beceri isteyen meslekler olmasına rağmen bu meslekler için de istenen eğitim düzeyinin genel lise ve lise altı olması dikkat çekicidir.

Beklendiği gibi meslek lisesi ve MYO mezunları az sayıda da olsa daha çok muhasebeci, elektrik teknikeri müşteri temsilcisi gibi mesleklerde yoğunlaşırken, lisans mezunları da diploması olmadan kesinlikle yapılamayacak olan inşaat mühendisi dalında ve öğretmen sınıfında yoğunlaşmıştır.

İşverenlerin en çok talep edilen beceri %56 ile meslekte yeterli bilgiye sahip olmaktır. Bu beceriyi % 50 ile fiziki güç ve %13,3 ile takım çalışmasına uygunluk takip etmektedir. İstenen diğer beceri sıralaması ise şu şekildedir; %7,8 iletişim ve ifade,%2,4 sorun çözme, %1,8 hesap, %1,8 satış pazarlama, %1,8 bilgisayardır.

Grafik 30. Açık İşler İçin İstenen Beceri Düzeyi,%,2012

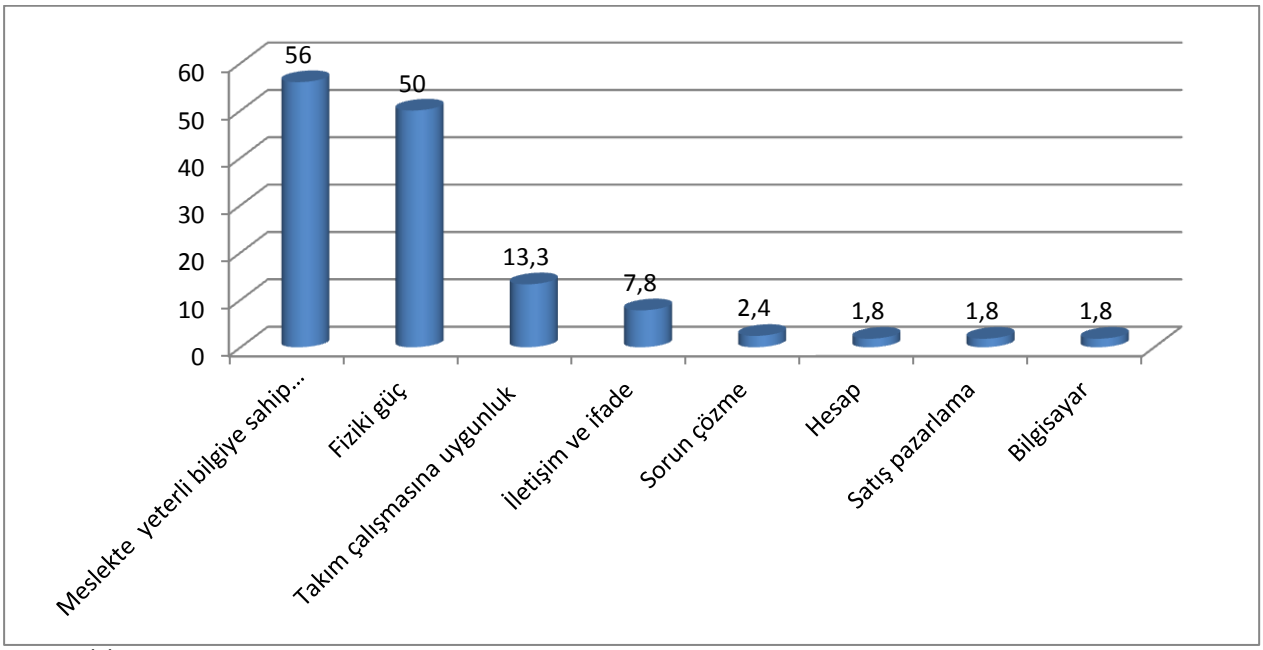

Kaynak: İl İPTA

En çok talep edilen ilk on meslekte istenen becerilerde yeterli bilgi garson, doğalgaz tesisatçısı, muhasebeci, komi, iş makineleri operatörü, mobilya imalatçısı mesleklerinde, fiziki yeterlilik ise beden işçisi(genel) ve pompacı mesleklerinde aranmaktadır.
İşverenlerin açık işlerini karşılama yöntemlerine bakıldığında %95,2'lik dilimi akraba, eş dost aracılığı ile karşılamaktadır. Bununla beraber İŞKUR'da %36,7'lik payla tercih edilen kanallar arsında yer alır.

Grafik 31. Açık İşlerin Karşılanma Yolları,%,2012

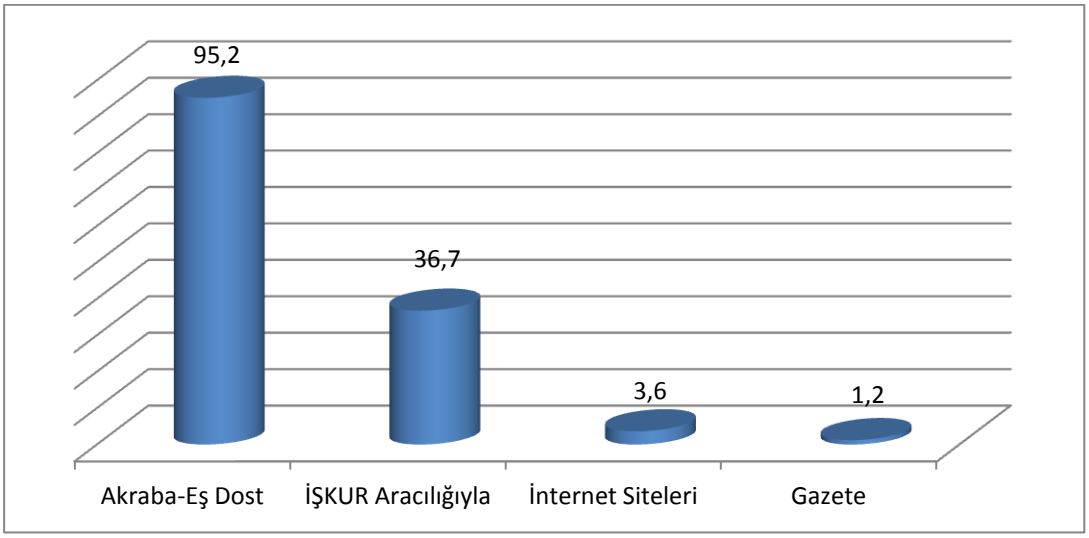

Kaynak: İl İPTA

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Temininde güçlük çekilen meslekler işverenlerin açık işlerini istedikleri meslek ve/veya becerilere sahip çalışanlarla dolduramamaları veya zorluk çekerek doldurmaları durumunu ifade eder. Talep araştırması kapsamında işverenlere 2012 yılı içerisinde bu durumda oldukları meslekler sorulmuştur. Ankete cevap veren işyerleri içinde en yüksek oranda eleman temininde güçlük çeken sektör imalat sektörüdür. İmalat sektöründeki işyerlerinin % 33,3'ü eleman temininde güçlük çektiklerini ifade etmişlerdir.

İkinci sırada %27,5 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü yer almaktadır. Üçüncü sırada ise %18,3 ile toptan ve perakende ticaret sektörü yer almaktadır.

Grafik 32. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı ,%, 2012

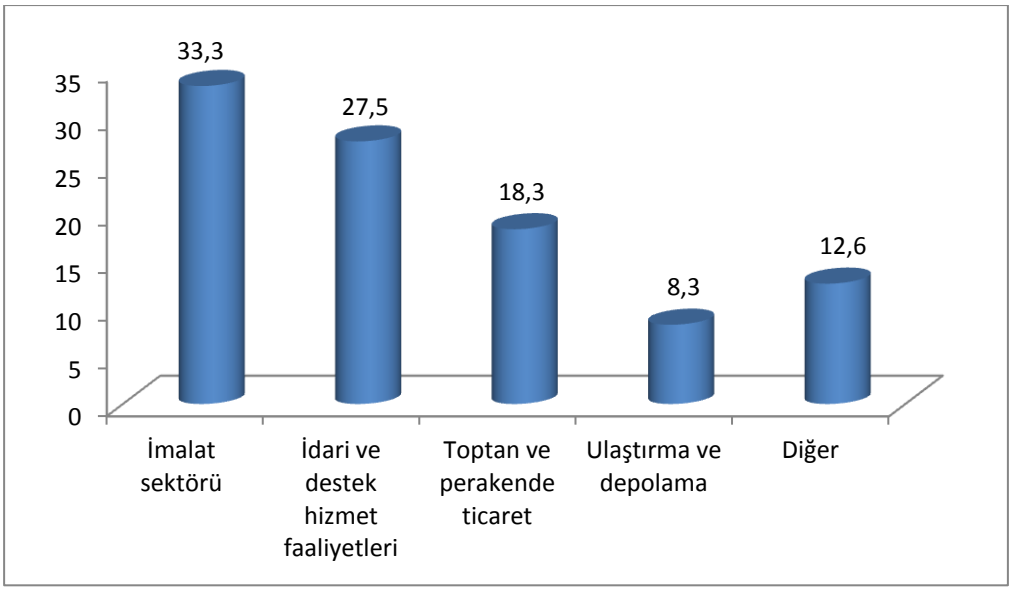

Kaynak: İl İPTA

Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

Meslek gruplarına bakıldığı zaman Tesis ve makine operatörleri ile montajlılar meslek grubundan eleman bulmakta zorlanma oranı %31,7 ile ilk sırada gelmektedir. Bu meslek grubunu Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları %22,5 ile takip etmektedir.

Grafik 33. Temininde Güçlük Çekilen Meslekler,%, 2012

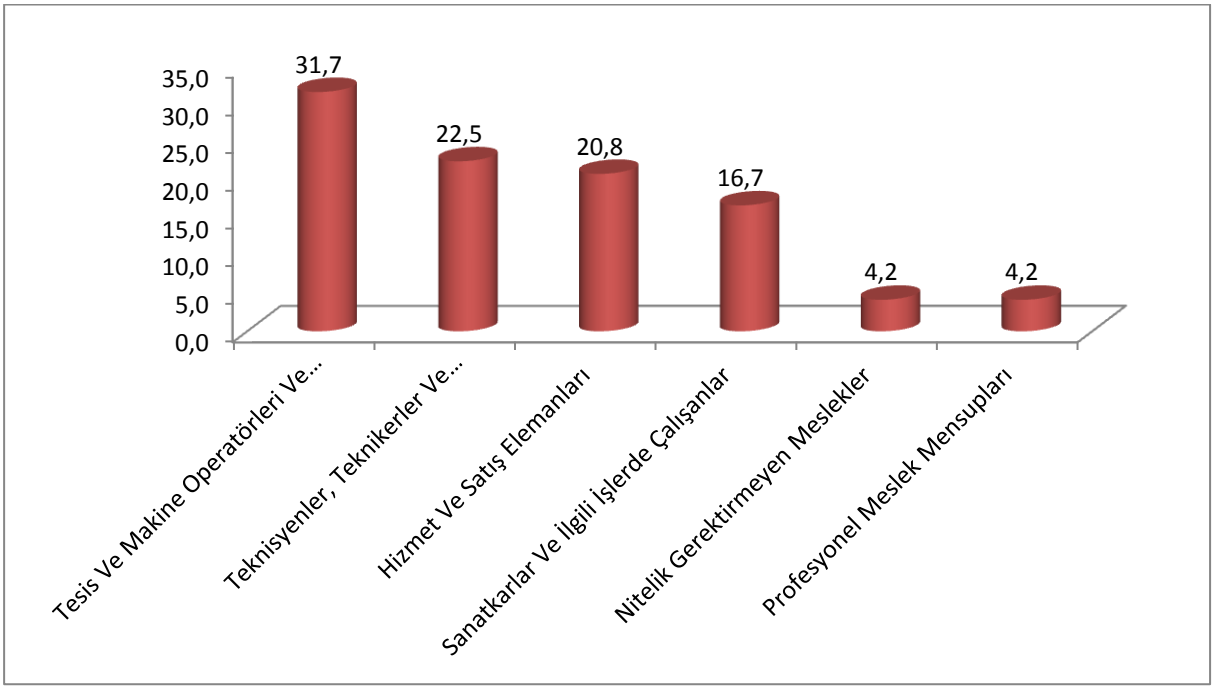

Kaynak: İl İPTA

Temininde en zorluk çekilen meslek iş makinesi operatörüdür. Toplam temininde güçlük çekilen mesleklerin %19,2'sini iş makinesi operatörü oluşturmaktadır. Bu mesleği %16,7 ile Bobin-Katlama-Büküm Makine Operatörü takip etmektedir. Üçüncü sırada %10,8'lik oranla Şoför-Yük Taşıma mesleği gelmektedir. Temininde en zorluk çekilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan diğerleri ise

şu şekildedir: %8,3 otobüs muavini, %5,8 Garson (Servis Elemanı) %4,2 ile Doğal Gaz Tesisatçısı, Beden İşçisi (Genel) ve Ütücü olmaktadır.

Teminde güçlükte işverenlerin %62,5 ile istedikleri beceri ve niteliğe sahip eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada %24,2 ile elemanların çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi, üçüncü sırada %20,8 ile önerilen ücretin az bulunması gelmektedir.

İstenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerin başında iş makineleri operatörü, şoför yük taşıma ve garson gelmektedir.

Tablo 25. İstenen beceri ve niteliğe sahip olunmayan ve eleman bulunmayan meslekler,%

Meslek	Eleman Yok	Meslek	Beceri ve niteliğe sahip olan yok
Otobüs Muavini	45,5	İş Makineleri Operatörü	30,7
Mekaniker-Maden Ocağı Makineleri	18,2	Şoför-Yük Taşıma	17,3
Hamurkar	9,1	Garson (Servis Elemanı)	9,3
Laborant (Çimento)	9,1	Beden İşçisi (Genel)	6,7
Diğer Fırıncılar, Pastacılar Ve Şekerleme İmalat İşçileri	4,5	Doğal Gaz Tesisatçısı	6,7
Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	4,5	Mekaniker-Maden Ocağı Makineleri	5,3
Kasiyer	4,5	Hamurkâr	2,7
Pişirici (Ekmek)	4,5	Laborant (Çimento)	2,7

Kaynak: İl İPTA

İş tecrübesi istenen meslekler ile elemanın çalışma koşulları, iş ortamını beğenmediği ve önerilen ücretin az bulunduğu meslekler benzerlik göstermektedir.

Tablo 26. Diğer nedenler

Meslek	İş tecrübesine sahip eleman yok,%	Meslek	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi, %	Meslek	Önerilen ücretin az bulunması, %
Mekaniker-Maden Ocağı Makineleri	23,5	Bobin-Katlama-Büküm Makine Operatörü	69,0	Bobin-Katlama-Büküm Makine Operatörü	80
Mobilya Montaj İşçisi	23,5	Ütücü	17,2	Ütücü	20
Coğrafya Öğretmeni-Ortaöğretim	11,8	Mobilya Montaj İşçisi	13,8		
Kasiyer	11,8				
Hamurkar	5,9				
Aşçı	5,9				
İlköğretim Matematik Öğretmeni	5,9				
Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim	5,9				
Diğer Fırıncılar, Pastacılar Ve Şekerleme İmalat İşçileri	5,9				

Kaynak:İl İPTA

2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

Araştırmanın uygulandığı tarihe kadar Bayburt ili 10+ özel yerel birim işyerlerinde alınan eleman sayısı çıkartılan eleman sayısından fazladır. Yalnızca madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe çıkarılan eleman sayısı, alınan eleman sayısından fazladır.

Net istihdam artışının en fazla olduğu sektörler sırasıyla idari ve destek hizmet faaliyetleri, imalat, inşaat, mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler, toptan ve perakende ticaret, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, eğitim, ulaştırma ve depolama, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, finans ve sigorta faaliyetleri sektörleridir. En fazla çalışanı olan sektör konumundaki idari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründeki istihdam değişimi diğer tüm sektörlerin üzerinde gerçekleşmiştir.

İl net istihdam artışının sektörel dağılımı Türkiye ile oldukça benzerlik gösterir. Türkiye sonuçlarında net istihdam artışının en fazla olduğu sektör Bayburt'ta olduğu gibi idari ve destek hizmet faaliyetleridir. Yine Bayburt ve Türkiye'de ikinci sırada imalat sektörü yer almaktadır. Üçüncü sırada Türkiye'de konaklama ve yiyecek faaliyetleri gelirken Bayburt'ta İnşaat sektörü gelmektedir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Gelecek istihdam beklentisi kısa (altı aylık) vadeli dönemler itibariyle ölçülmek istenmiştir.

Gelecek istihdam beklentisinde ilde kısa dönem itibariyle sektörel dağılımda mevsimsel değişimler kendini göstermektedir. Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle gelecek altı aylık dönemde en yüksek istihdam artışı bekleyen işyerleri imalat sektöründedir. Toplam istihdam artışı beklentisinin %54'ü imalat sektöründedir. İmalat sektörünü %30 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü takip etmektedir. Kısa dönemde istihdam artışı bekleyen üçüncü sektör ise %12 ile toptan ve perakende ticaret sektörü gelmektedir.

Kısa vadede Türkiye'de en fazla istihdam artışı bekleyen sektör imalat sektörüdür. Tüm istihdam artışı beklentisinin %27,7'si imalat sektöründen kaynaklanmaktadır. İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü ise %17,7'sini oluşturmaktadır.

Orta vadede yani 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle ilde en fazla istihdam artışı bekleyen sektör Toptan idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörüdür. Toplam istihdam artış beklentisinin %51'i bu sektörden kaynaklanmaktadır. İstihdam artış beklentisinin %25,7'si imalat sektöründen kaynaklanmaktadır. 30 Haziran itibariyle istihdam azalışı beklenen sektörler ise eğitim ile toptan ve perakende ticaret sektörleridir.

Türkiye'de orta vadede istihdam artış beklentisinin %24,8'i imalat sektöründen; %15,2'si idari ve destek hizmet faaliyetlerinden; %11,6'sı ise toptan ve perakende ticaret sektöründen kaynaklanmaktadır.3

30 Haziran itibariyle net istihdam değişim oranı %14,1' dir. Orta vadede istihdamını artırmayı bekleyen sektör idari ve destek hizmet faaliyetlerinde %32,8 olan NİDO, imalat sektöründe %21,6'dır. Kısa dönemde imalat sektörü istihdamını artırmayı hedeflerken, mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörü ise istihdamını azaltmayı beklemektedir.

Tablo 27: Sektörlere göre net istihdam değişim oranı,%

Sektör	31 Aralık 2012	30 Haziran 2013
Eğitim	5,8	-7,7
Mesleki,bilimsel ve teknik faaliyetler	-19,9	6,6
Toptan ve perakende ticaret	2,0	2,8
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	1,8	32,8
İmalat	8,0	21,6
İnşaat	-6,2	11,3
Toplam	-1,1	14,1

Kaynak:İl İPTA

SONUÇ

Bayburt İli İşgücü Piyasası Analizi raporunun temel yaklaşımı işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda ele alınacak temel husus işgücü arzı ve talebi arasındaki eşleşmeme, diğer bir ifade ile dengesizliktir. Dengesizliği ortaya çıkartabilmek için ilin işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak analiz edilmesi gerekmektedir.

Giriş bölümünde de açıklandığı gibi ilin işgücü piyasası arz yapısı ve arzı etkileyen değişkenler eldeki mevcut veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu verilerin önemli bir kısmı il değil, İİBS2 bölümlenmesi doğrultusunda Erzurum, Erzincan, Bayburt illerini kapsayan TRA1 bölgesine aittir. Arza yönelik ikinci kısıtlama ise bu verilerin önemli bölümünün 2011 yılına ait olması, bir kısmının ise daha eski tarihlere dayanmasıdır.

Talep boyutunun tespiti için özel bir araştırma düzenlenmesine rağmen bu araştırmanın da kısıtları mevcuttur. En önemli kısıt araştırmanın temelini oluşturan adres listesinden kaynaklanmaktadır. Adres listesi 2012 Nisan ayında güncelleştirilmesine ve araştırma 10+çalışanı olan işyerlerini kapsayacak şekilde düzenlenmesine rağmen, 1-9 çalışanı olan işyerlerine ciddi oranda kayma ile karşılaşılmıştır. 10+ işyerlerinden 1-9'a kayma, 10 kişiden az çalışanı olan işyerlerinin de büyüme olasılığının olduğunu ortaya koymaktadır, fakat bu olasılığı ölçebilecek veri seti mevcut değildir.

Diğer bir önemli kısıt ise Türk işgücü piyasasının yapılanmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye'de kayıt dışı çalışma oranı çok yüksektir. Bu durum kendini TRA1 bölgesinde de göstermektedir. Bölgede tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranı %24,5'tir. Bu oran kadınlarda %26'ya çıkmaktadır. İşverenlerin çalışanlarına yönelik araştırmalarda sadece kayıtlı elemanlarını bildirdiği, kayıt dışı çalışanlarına dair bir bilgi vermedikleri bilinen bir olgudur.

Araştırmanın diğer bir kısıt da işverenlerden mesleklere ilişkin yeterli bilgiyi ayrıntılı almada problem yaşanmasıdır. Bu durum özellikle kendini beden işçiliği mesleğinde yoğun olarak hissettirmektedir. İşverenlerin genel eğilimi temizlik, taşıma ve inşaat işlerine yönelik meslekleri tek bir kalem altında, beden işçisi olarak bildirmeleridir. Mesleklere yönelik diğer bir kısıt ta Meslekler Sözlüğünde bazı mesleklerin tanımlanmasındaki eksikliklerdir. Bazı meslekler Sözlükte yer almamaktadır.

Tüm bu kısıtlara rağmen gerçekleştirilen Talep Araştırması bu güne kadar tüm iller itibariyle karşılaştırmaya imkan sağlayacak şekilde standartlaştırılmış bir araştırmadır ve zengin bir bilgi tabanına sahiptir.

Bayburt ili sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 81 il içinde 80. sıradadır. Çalışabilir yaştaki nüfusun eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha düşüktür. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (%69,2) lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır.

Bu yapının işgücü piyasasını derinden etkilemesi kaçınılmazdır. Eğitim oranlarının düşüklüğü işgücü piyasasına girişi zorlaştırmaktadır. Bayburt ilinde nüfusun kırsal alandaki çoğunluğu tarım sektöründe ücretsiz çalışmayı da beraberinde getirmekte ve bu durum istihdam oranının Türkiye'den daha yüksek olmasına yol açmakta ve işsizliği de perdelemektedir.

Tarım sektöründe yaşanan çözülme bölgede de kendini etkin olarak göstermekte ve toplam istihdam oranının azalmasına yol açmaktadır. Tarım dışı çalışan sayısında ise iyileşme görülmektedir.

Tablo 28. Yıllara göre tarım ve tarımdışı istihdam artışı, TRA1, bin kişi, 2005-2011

	2011			2005			Artış		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Toplam istihdam	229	97	326	227	138	365	2	-41	-39
Tarım istihdamı	85	73	158	116	124	240	-31	-51	-82
Tarım dışı istihdam	144	24	168	111	14	125	-33	10	43

Kaynak: TÜİK,HİA

Bununla beraber tarım dışı sektörlerde görülen istihdam azalış yeterince olmadığından, tarım sektöründe çalışan oranının hala çok yüksek olması nedeni ile istihdam oranı üzerinde etkili olamamakta ve tarımdaki çözülmeye paralel toplam istihdam oranı yıllar itibariyle azalma göstermektedir.

Bölge istihdamının % 12,6'sı sanayi sektöründedir. Bölge sanayisi nitelikli elemana ihtiyaç duymamaktadır. Lise altı eğitimlilerin istihdamdaki oranı %65,8 iken, sanayi sektöründe çalışanların %31,3'ünü lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Sanayi sektöründe çalışanların %37,2'si lise ve dengi okul mezunu, %4,8'i de yüksekokul mezunudur.

Bölgede istihdam oranı azalırken, işsizlik oranı artmaktadır. İşsizlik oranının yükselmesinde iki etken vardır. Genç nüfus ve kadınlar. 2011 yılı Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçlarına göre bölgede işsizlik oranı %6,3 iken, bu oran genç nüfusta %12,3'tür. Erkeklerde %7,6 olan işsizlik oranı, kadınlarda %3'e düşmektedir. Özellikle genç kadın nüfus işgücü piyasasına girmeye çalışmakta ve işsizlik oranı üzerinde etkili olmaktadır. Bölgede en yüksek işsizlik oranı %15,2 ile 20-24 yaş grubundaki kadınlardadır.

Eğitim düzeyi kadınların işgücü piyasasına girişlerini erkeklerden daha fazla etkilemektedir. Yüksek eğitimli kadınlarda %9,6 olan işsizlik oranı erkeklerde sadece %5,6'dır. Lise altı eğitimli işsizlerin onda birini kadınlar oluştururken, yüksek eğitimli işsizlerin üçte birini kadınlar oluşturmaktadır. İlk kez iş arayan kadınların işsizlik süreleri de erkeklerden daha uzundur. Tüm bu göstergeler bölgede kadınlarda ilk kez işgücü piyasasına giren ve uzun süredir işsiz profili varlığını ortaya koymaktadır.

İŞKUR'a kayıtlı işsizler incelendiğinde aynı yapının Bayburt ili kayıtlı işsizleri için de geçerli olduğu görülmektedir. 2011 yılında en fazla kayıtlı işsiz 20-24 yaş grubundadır. Kayıtlı işsizlerin %25,68'i bu yaş grubundadır. İşsizlerin yarıdan fazlası 20-34 yaş grubundadır.

İlin eğitim durumuna paralel olarak kayıtlı işsizlerin yarısı lise altı eğitime sahiptir. Kayıtlı işsizlerin %9,1'i yüksek eğitimlidir. Kayıtlı işsiz istatistikleri ilde de bölge işsizlik yapısına benzer bir yapıyı ortaya koymaktadır. Bu istatistiklerde de eğitim seviyesi yükseldikçe kadınların işgücü piyasasına girmeleri artmaktadır. Lise altı eğitimli kayıtlı kadın işsizler toplam lise altı eğitimli kayıtlı işsizlerin %40,5'ini oluştururken, yüksek eğitimlilerde bu oran %30,5'e düşmektedir.

Grafik 34. Kayıtlı işsiz içinde eğitim düzeyine göre kadın payı,%,2012

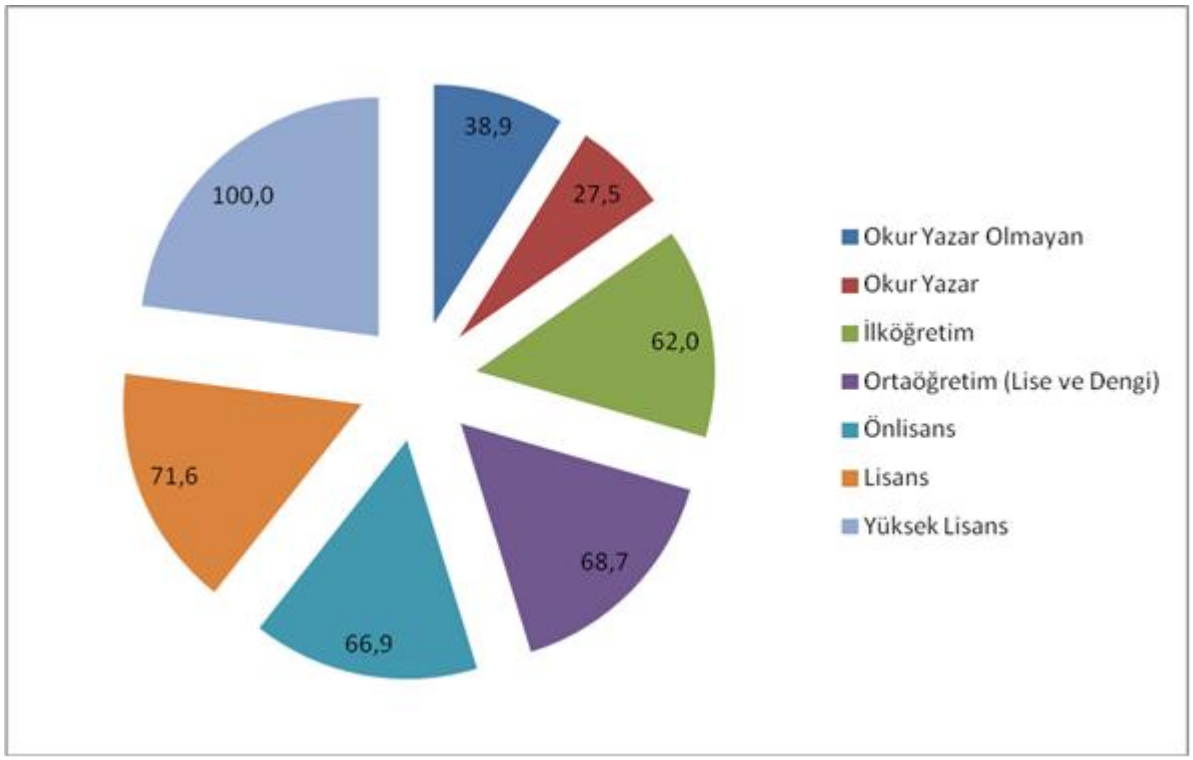

Kaynak: İŞKUR

Talep araştırması sonuçlarına göre toplam çalışanların sadece %10,2'si kadındır ve bu oran %25 olan Türkiye ortalamasının altındadır.

Kadın çalışanların görece olarak ağırlıklı çalıştıkları büro ve hizmet işleri ve profesyonel meslek grupları gibi daha çok daha yüksek eğitim seviyesi gerektiren işyerleridir. Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de Bayburt'ta ancak daha yüksek eğitim seviyesine sahip kadınların işgücü piyasasına girme şansının olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre kadınların erkeklere göre hakim oldukları üç meslek türü vardır. Bunlar büro memuru ve profesyonel meslek guruplarıdır. Diğer bir ifade ile kadınlar belirli beceriler ve eğitim gerektiren mesleklerde daha rahat iş bulmaktadırlar.

İlde açık işlerin karşılanma oranı, diğer bir ifade ile işe yerleştirme oranı %72,6'dır. İŞKUR istatistiklerine göre toplam işe yerleştirmelerin %76,4'ü 15-39 yaş aralığındadır. Kayıtlı işsizlerin yaş dağılımı ve işe yerleştirme oranı dikkate alındığına bu oran doğal görülebilir. Toplam kayıtlı işsizlerin %74,3'ü 15-39 yaş grubundadır ve işe yerleştirilenlerin %28'i kadındır.

Eğitim durumuna göre işe yerleştirmelerde kadın payları da bu eğilimi desteklememektedir. İşe yerleştirmelerde kadın payının en yüksek olduğu eğitim seviyesi ilköğretim eğitim düzeyidir.

Kadınların işe yerleştirilmelerinde kurslar vasıtasıyla yapılan işe yerleştirmeler önemli yer almaktadır. Kursa katılanların %77,3'ü kadındır.

Hedef istihdamın artırılması ise, istatistikler kadın istihdamını artırmadan bu hedefe ulaşmanın mümkün olmadığını göstermektedir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların da istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekliliktir. Bayburt'ta İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin %68'i lise altı eğitimlidir. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

Talep boyutu itibariyle, araştırma sonuçlarına göre Bayburt ilinde 10+ özel sektör yerel birim işyerlerinde çalışanlar sayısına göre lokomotif sektör imalat sektörü olması sonucu en fazla açık iş bu sektörde oluşmuştur. Açık işlerin %41,6'sı imalat sektöründedir.

En fazla çalışana sahip sektörlerin açık iş oranları pek te yüksek değildir. İmalat sektöründe açık iş oranı %2,5, ticaret sektöründe %5,6, ulaştırma sektöründe %0,8, inşaat sektöründe de %3,6'dir. Büyük işyerlerindeki açık iş oranı daha yüksektir. Toplamda %3 olan açık iş oranı, 10-49 çalışanı olan işyerlerinde %4,8'e çıkmaktadır.

Açık iş oranının yüksekliğinin iki anlamı vardır. Ya istihdamda yaşanan yüksek artış, doldurulması gereken işler yaratmaktadır; ya da yüksek bir eleman devri nedeniyle yüksek açık iş yaşanmaktadır.

Elimizde şu aşamada ilde istihdam artışını gösterecek bir veri yoktur. Bu veri ancak gelecek yıl mevcut olacaktır. 10+ işyerlerinde tam sayımın uygulanması, gelecek yıl kapsanacak birçok işyerinin bu yıl ile aynı olmasına yol açacak ve hem gruplandırılmış veriler hem de işyeri bazında açık iş oranı ve sebebi bulunabilecektir.

Ana meslek grupları itibariyle en yüksek açık iş oranının olduğu grup, hizmet ve satış elemanları grubudur. İkinci sırada sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar, üçüncü sırada nitelik gerektirmeyen meslekler grubu yer almaktadır. Açık iş oranı yüksek mesleklerin büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek mümkündür.

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek garsondur. Satış elemanı takip etmektedir. Temininde en zorluk çekilen meslek satış elemanıdır. Bu mesleği garson takip etmektedir.

İlde açık işlerde işverenlerin aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine en çok lise altı cevabı verilmiştir. İşverenler, aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok meslekte yeterli bilgiye sahip olmalarını istemektedirler.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin bulunmama nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri beceri ve niteliğe sahip eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada elemanların yeterli iş tecrübesine sahip olmamaları, üçüncü sırada meslekte eleman bulunamaması gelmektedir. İstenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerin başında yine satış elemanı gelmektedir.

Sadece ilk iki meslekte değil, ilk onda yer alan açık işlerle temininde güçlük çekilen meslekler arasında da büyük bir paralellik vardır. Aynı paralellik istenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerde de görülmektedir. Becerilerin geliştirilerek işverenlerin istekleri doğrultusunda açık işlerin karşılanması bu mesleklere ve yukarıda belirtilen meslek gruplarına yönelik eğitim programlarını öncelikli hale getirmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre işletmelerin gelecek beklentileri olumludur. Gerek kısa dönem (altı ay) , gerekse orta dönem (on iki ay) itibariyle en çok net istihdam artışı beklenen sektör yine ticaret sektörüdür. Gerek gelecek istihdam artışının ticaret sektörü ağırlıklı olması, gerekse açık iş ve temininde güçlük çekilen mesleklerin bu sektörde olması, emek arzı ile emek talebi arasında bir dengesizlik olduğunu ve bu dengesizliği giderebilmek için de ihtiyaca göre eğitim programlarının düzenlenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Sanayi sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli ara kademe insan gücünün yetiştirilmesi, ekonomik kalkınmanın hızlandırılmasına katkı sağlanması amacıyla; dar meslek alanları yerine geniş tabanlı sektörel eğitimin verildiği, modüler yapıyla esneklik özelliğine sahip ve çalışma yaşamının ihtiyaçlarına cevap verebilen bir mesleki ve teknik eğitim sistemi hedeflenmelidir.

Verilecek eğitimlerin gerçekten nitelikli olması, işletmelerin ihtiyaç duyduğu becerileri kazandırması ve istihdam garantili olması gerekir. Bu amaçla verilecek eğitimlerin biçim ve içerik açısından

belirlenmesi noktasında mesleki eğitim uzmanlarının yanı sıra ilgili alanlardan işveren temsilcilerinin görüşlerinin alınması çok önemlidir.

İlde dikkat çeken diğer bir husus da özellikle de bazı sektörlerde görülen yüksek işe giriş ve çıkışlardır. Bu yüksek devinim ilde yüksek bir kayıtdışı istihdamın olduğuna dair kanaat oluşturmaktadır. Hem kayıtdışılığın önlenmesinde hem de devinimin işletme ve ekonomide sebep olduğu üretim kayıplarının, elemanları tekrar eğitme maliyetlerinin azaltılmasında da İŞKUR'a görev düşmektedir. Bu görev; İşletmelerin eleman alımlarında İŞKUR'u daha fazla kullanmaları için oluşturulmuş olan teşvik sistemlerini işverenlere daha etkili yollarla anlatmak ve işe yerleştirilen elemanların takibini daha etkin yapmaktır.

KAYNAKÇA

Ekonomi Bakanlığı İstatistikleri

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

Kalkınma Bakanlığı İstatistikleri

MEB, İstatistik Yıllıkları

SGK, Aylık İstatistik Bülteni

TOBB İstatistikleri

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus İstatistikleri

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

EKLER

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

Türkiye İşgücü Piyasası İhtiyaç Analizi

(İŞLETME SORU FORMU)

Sayın İşletme Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilinizde istihdam ve işsizlik sorununu çözümüne yönelik işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır

Gizlilik

Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sözden alınan bu bilgilerden gizli olanlar idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, memur veya kişiye verilmez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

Kapsam

Bu anket, İlimizdeki işletmelerden/girişimlerden olasılıklı örnekleme yöntemiyle seçilen işletmeleri/girişimleri kapsamaktadır.

Soru formunun, İşletme/İşyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan işletmelerde İnsan Kaynakları, Personel, İşletme veya Muhasebe Müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda ankete katılarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, sayılar sunarız.

FORM NO : |_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|

ADRES BİLGİLERİ

İL :

İLÇE :

BUCAK :

KÖY :

MAHALLE :

CADDE/SOKAK :

DIŞ KAPI NO :

İÇ KAPI NO :

TELEFON/FAKS/e-MAİL : / /

Formu Dolduran İşletme Yetkilisinin

Adı ve Soyadı : Ünvanı :

Tarih : Telefonu :

E-posta : @ İmzası :

	Anketör	Kontrolör	Veri Giriş Personeli
Adı ve Soyadı	/	/	/
Tarih ve İmza	/	/	/

BİLGİ İÇİN BAŞVURULA BİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ	ADRES	TELEFON	FAKS	E-POSTA

BÖLÜM I - İŞLETME BİLGİLERİ

1. İşletmenin yasal ünvanı:.....

2. İşletme kaç yıldır faaliyet göstermektedir?

..... Yıl

3. İşletmede mevsimlik çalışılıyor mu?

1 ☐ Evet 2 ☐ Hayır ⟶ **Soru 5'e geçiniz.**

4. Mevsimlik çalışılan ayları belirtiniz.

1 ☐ Ocak	4 ☐ Nisan	7 ☐ Temmuz	10 ☐ Ekim
2 ☐ Şubat	5 ☐ Mayıs	8 ☐ Ağustos	11 ☐ Kasım
3 ☐ Mart	6 ☐ Haziran	9 ☐ Eylül	12 ☐ Aralık

5.İşletmenin tüm faaliyetlerini işaretleyiniz. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

01 Madencilik ve Taşocakçılığı ☐	02 İmalat ☐	03 Elektrik, Gaz, Buhar,İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ☐
04 Su temini,Kanalizasyon,Atık Yönetimi ve İyileştirme faaliyetleri ☐	05 İnşaat ☐	06 Motorlu Taşıtlar ve Motorsikletlerin satışı, Bakımı ve Onarımı ☐
07 Toptan ticaret ☐	08 Perakende Ticaret (motorlu kara taşıtları ve motorsikletler hariç) ☐	09 Ulaştırma ve Depolama ☐
10 Konaklama ve Yiyecek Hizmet Faaliyetleri ☐	11 Bilgi ve İletişim ☐	12 Finans ve Sigorta Faaliyetleri ☐
13 Gayrimenkul faaliyetleri ☐	14 Mesleki,Bilimsel ve Teknik faaliyetler ☐	15 İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ☐
16 Eğitim ☐	17 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler Faaliyeti ☐	18 Kültür,Sanat,Eğlence,Dinlence ve Spor ☐
19 Diğer Hizmet Faaliyetleri ☐		

6.a.İşletmenin ana faaliyetini açıkça yazınız.

İşletmenin ana faaliyetini yazarken; işyerinde üretilen ürün ya da hizmetin açıkça ifade edilmiş olmasına dikkat ediniz. Örneğin; imalat sektörü için giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünleri imalatı, alüminyum üretimi, inşaat sektörü için; karayolları ve otoyolların inşaatı, su projeleri inşaatı, ticaret sektörü için; elektrikli ev eşyaları toptan ticareti gibi.

6.b. İşletmede üretilen ürün ya da hizmete birkaç örnek veriniz.

İşletmede üretilen ürün ya da hizmeti örneklendirirken açıkça ifade edilmiş olmasına dikkat ediniz. Örneğin; ana faaliyeti giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünleri imalatı dendiğinde verilen örnekler; battaniye imalatı, perde imalatı, tıraz bezi imalatı, uyku tulumu imalatı, mutfak havlusu imalatı; alüminyum üretimi dendiğinde; alüminyum alaşımları imalatı, yarı mamul alüminyum üretimi; karayolları ve otoyolların inşaatı dendiğinde, yolların asfaltlanması, yolların boyanması diğer işaretlemeler; su projeleri inşaatı dendiğinde; su yolları liman ve ırmak işleri, kıyı düzenlemeleri, baraj ve bent inşaatı; elektrikli ev eşyaları toptan ticareti dendiğinde; radyo ve televizyon toptan ticareti, elektrikli ısıtma cihazlarının toptan ticareti gibi olmalıdır.

NACE Rev.2 |_|_|_|_| **NACE** kodları İŞKUR İl Müdürlüğü tarafından verilecektir.

2

Bölüm II Mevcut Istıhdam

S1- İşletmede çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sıvacılar, taşıma işçisi vb.)	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Toplam	Erkek	Kadın
01	02	03	04	05
	|_|_|_|_|_|_|_|			
	|_|_|_|_|_|_|_|			

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S2- İşletmenizde/İşyerlerinizde referansa döneminde (19 aralık 2011-19 Ocak 2012) eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S2.01 Eleman İhtiyacı duymuyoruz ☐ → Soru 3'e geçiniz.

Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Eğitim düzeyi 1. Lise altı 2. Çıraklık eğitimi 3. Genel lise 4. Meslek lisesi 5. Meslek yüksekokulu 6.Lisans 7. Lisans üstü 8. Farketmez	* Beceri İhtiyacı 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (aritmetik beceri) 4. Meslekle ilgili mevzuat bilgi 5. Proje bilandı çalışma 6.Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği	Toplam Açık İş Sayısı	İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET 2- HAYIR	* Açık işlerinizi genellikle hangi yolla arıyorsunuz? 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete 3. Akraba-Eş Dost 4. Kariyer İnternet Siteleri 5. Özel İstihdam Bürosları
			1 2 3 4 5 6 7 8 9 10			1 2 3 4 5
02	03	04	05	06	07	08
	|_|_|_|_|_|_|	|_|		|_|_|	|_|	

BÖLÜM IV. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S4- Geçen 12 aylık sürede (2011 yılı içerisinde) eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S4.01 Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → Soru 5'e geçiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Temininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşılıdınız mı? 1-EVET 2- HAYIR 3-KISMEN	* Temininde Güçlük Çekilme Nedeni 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki becerye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
				1	2	3	4	5
02	03	04	05	06				
	|_|_|_|_|_|_|	|_|_|	|_|					

BÖLÜM V. SON 12 AY İÇİNDE İŞE GİRİŞ ÇIKIŞLAR

S5- Son 12 ay içerisinde (2011 yılı içerisinde) İşletmenizde/İşyerlerinizde eleman alımı yapıldı ise aşağıdaki tabloyu meslekler ayrımında doldurunuz?

S5.01 Son 12 ayda İşyerlerine eleman alımı yapılmadı. ☐ → Soru 6'ya geçiniz.

Eleman Alınan Meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Alınan Eleman Sayısı
02	03	04
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_

S6- Son 12 ay içerisinde (2011 yılı içerisinde) İşletmenizde/İşyerlerinizden eleman **çıktı / çıkarıldı** ise aşağıdaki tabloyu meslekler ayrımında doldurunuz?

S.6.01 Son 12 ayda İşyerlerinden eleman çıkmadı / çıkarılmadı. ☐ → Soru 7'ye geçiniz.

Eleman Çıkan / Çıkarılan Meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Çıkan / Çıkarılan Eleman Sayısı	Çıkma / Çıkarılma Nedeni* 1. Ekonomik/Mali 2. Geçici/Mevsimlik Çalışma 3. Çalışma Ahlak ve Disiplinine Uyumsuzluk 4. İşyeri Faaliyet Değişikliği 5. Çalışanın Kendi İstegi 6.Çalışanın Mesleki Beceri Eksikliği 7. İlgili Meslekte Elemana İhtiyaç Kalmaması 8.Diğer							
			1	2	3	4	5	6	7	8
02	03	04	05							
	|_|_|_|_|_|_|	|_|_|								
	|_|_|_|_|_|_|	|_|_|								

BÖLÜM VI. 12 AY SONRASINDA ÇALIŞAN SAYISINDA ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

S7- 12 ay sonra (2012 yılı sonunda) İşletmenizde/İşyerlerinizde çalışan sayısında **artış olacağını** düşündüğünüz meslekleri ve bu mesleklerde meydana gelecek sayısal değişimi belirtiniz?

S.7.1 12 ay sonra **artış olacağını** düşünmüyorum. ☐ → Soru 8'e geçiniz.

12 ay sonrasında İşyerlerinizde çalışan sayısında önemli artış olacağını düşündüğünüz meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Bu meslek grubunda olmasını beklediğiniz sayısal artışı belirtiniz.
02	03	04
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_

S8- 12 ay sonrasında (2012 yılı sonunda) İşletmenizde/İşyerlerinizde çalışan sayısında **azalış olacağını** düşündüğünüz meslekleri ve bu mesleklerde meydana gelecek sayısal değişimi belirtiniz.

S8.1. 12 ay sonra **azalış olacağını** düşünmüyorum. ☐ BİTMİŞTİR.

12 ay sonrasında İşyerlerinizde çalışan sayısında önemli azalış olacağını düşündüğünüz meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Bu meslek grubunda olmasını beklediğiniz sayısal azalışı belirtiniz.
02	03	04
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_

Ek 2- Araştırma Yöntemi

İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dahilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 64 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir. Geri kalan 66 ilde ise 10+işyerlerinde tam sayım uygulanmıştır. Bayburt ili de tam sayım uygulanan illerden bir tanesidir.

Amaç: Talep araştırmasının amacı işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin talep boyutunu tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Coğrafi kapsam: Tüm ilçe ve köyleri de kapsayacak şekilde tüm Bayburt ilidir.

Birim: Bayburt ilindeki 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerleridir.

Yerel birim coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır. Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki yerleşik olan bölümüdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.

Çerçeve: TÜİK'in 2011 yılı İşyeri Kayıt Sistemi işyerleri listesini oluşturmuştur. Çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için işyeri cevapsızlık formu doldurulmuştur.

Sektörel kapsam: İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si kapsama dahil edilmiştir.

B	*Madencilik ve Taşocakçılığı*
C	*İmalat*
D	*Elektrik,gaz,buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı*
E	*Su temini,Kanalizasyon,Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri*
F	*İnşaat*
G	*Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı*
H	*Ulaştırma ve Depolama*
I	*Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri*
J	*Bilgi ve İletişim*
K	*Finans ve Sigorta Faaliyetleri*
L	*Gayrimenkul Faaliyetleri*
M	*Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler*
N	*İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri*
P	*Eğitim*
Q	*İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri*
R	*Kültür,Sanat,Eğlence,Dinlence ve Spor*
S	*Diğer Hizmet Faaliyetleri*

Kapsanmayan sektörler

A	*Tarım,Ormancılık,Balıkçılık*
O	*Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik*
T	*Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak*
U	*Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri*

Meslek sınıflaması: Mesleklerin tespitinde kullanılan sınıflama ISCO 2008'in Türkiye uyarlaması olan Türk Meslekler Sözlüğüdür.

Veri derleme yöntemi: İşgücü Piyasası Talep Araştırması (İPTA) alan uygulaması yüz yüze görüşme yöntemi ile 10 Eylül- 31 Ekim 2012 tarihleri arasında uygulanmıştır.

Cevapsızlık düzeltmesi: Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585
Manisa	1.582
Tekirdağ	1.545
Hatay	1.416
Aydın	1.370
Şanlıurfa	1.342
Kahramanmaraş	1.327
Eskişehir	1.282
Sakarya	1.250
Malatya	1.070
Afyonkarahisar	995
Elazığ	974
Ordu	962
Kütahya	890
Erzurum	856
Van	850
Zonguldak	832
Sivas	804
Çorum	802
Çanakkale	753
Düzce	736
Uşak	691
Giresun	687
Mardin	677
Osmaniye	671
Adıyaman	644
Batman	641
Rize	607
Aksaray	602
Nevşehir	559
Edirne	517
Isparta	505
Kırklareli	485
Kastamonu	481
Yozgat	475
Amasya	445
Niğde	423
Bolu	406
Karaman	393
Yalova	386
Burdur	364
Şırnak	345
Bartın	303
Karabük	299
Bilecik	291
Bingöl	281
Sinop	280
Erzincan	278
Kırşehir	260
Artvin	244
Kırıkkale	240
Siirt	233
Bitlis	216
Ağrı	213
Çankırı	212
Muş	192
Kars	177
Iğdır	162
Gümüşhane	127
Kilis	119
Hakkari	117
Tunceli	93
Bayburt	77
Ardahan	57
Tamsayım Toplamı	**38.698**

Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Adana	1.677
Ankara	1.982
Antalya	1.745
Bursa	1.838
Denizli	1.507
Diyarbakır	1.422
Gaziantep	1.472
İstanbul	2.132
İzmir	1.881
Kayseri	1.440
Kocaeli	1.737
Konya	1.658
Mersin	1.572
Muğla	1.478
Trabzon	1.393
Örneklem Toplam	**24.934**
Tokat (Pilot İl)	704
Samsun (Pilot İl)	1387
Araştırmada Seçilen Toplam işyeri	**65.723**

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

***İstihdam Politikası*: Genel** olarak, ekonomide mevcut istihdam düzeyinin korunması ve artırılması ve artırılması için hedefler belirlenmesidir.

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri pazardır.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*: Belirli** bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dahil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dahil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı: İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz , ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textbf{İşgücüne Katılım Oranı} = \frac{\text{İşgücü } Arzı\ (İstihdam + İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dahil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dahil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

İstihdam Oranı = $\frac{Toplam\ istihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Yüksek istihdama katılım oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam , eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri

R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslar arası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 ve 6 basamaklı meslekler yer almaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı = $\frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

İşsiz: İşsiz çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = $\frac{İşsiz}{İşgücü\ arzı\ (istihdam+işiz)}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresin uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücü dışı (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler, çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. *Eğitim/Öğretime devam ediyor:* Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücü Dışı Nüfus Oranı = $\frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus-(İstihdam+İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgiler

Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemi. (İŞKUR)

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır.

Açık İş Oranı: Açık olan toplam pozisyonların oranını ölçer ve şu şekilde hesaplanır.

Açık İş Oranı = $\frac{Açık\ işlerin\ sayısı}{Açık\ işlerin\ sayısı+Çalışanların\ sayısı}$ x 100

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesi (İŞKUR)

İşe Yerleştirme: Bir işyerinde bir kişinin açık olan işe atanmasıdır. (EUROSTAT)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. Beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) işsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

İşe Yerleştirme Oranı: Açık işlere yerleştirilen kişi sayısını ifade eder ve şu şekilde hesaplanır.

İşe Yerleştirme Oranı = $\frac{\text{İşe yerleştirilen sayısı}}{\text{Açık iş sayısı}}$ x 100

Net İstihdam Değişim Oranı: İstihdam değişimini açıklar ve şu şekilde hesaplanır.

Net İstihdam Değişim Oranı = $\frac{\text{Alınan eleman sayısı} - \text{Çıkartılan eleman sayısı}}{\text{Toplam çalışan sayısı}}$ x 100

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = $\frac{(0-14 \text{ yaş nüfus} + 65 \text{ yaş nüfus})}{15-64 \text{ yaş nüfus}}$ x 100

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Ek 4 SEGE listesi ve NKA listesi

İLLERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI (SEGE-2011)					
İL KODU	*İLLER*	*SEGE 2011 Sırası*	*İL KODU*	*İLLER*	*SEGE 2011 Sırası*
TR100	İstanbul	1	TRB11	Malatya	42
TR510	Ankara	2	TR332	Afyon	43
TR310	İzmir	3	TR905	Artvin	44
TR421	Kocaeli	4	TRA12	Erzincan	45
TR611	Antalya	5	TR631	Hatay	46
TR411	Bursa	6	TR821	Kastamonu	47
TR412	Eskişehir	7	TR813	Bartın	48
TR323	Muğla	8	TR722	Sivas	49
TR211	Tekirdağ	9	TR833	Çorum	50
TR322	Denizli	10	TR823	Sinop	51
TR424	Bolu	11	TR903	Giresun	52
TR212	Edirne	12	TR633	Osmaniye	53
TR425	Yalova	13	TR822	Çankırı	54
TR222	Çanakkale	14	TR712	Aksaray	55
TR213	Kırklareli	15	TR713	Niğde	56
TR621	Adana	16	TR832	Tokat	57
TR721	Kayseri	17	TRB14	Tunceli	58
TR422	Sakarya	18	TRA11	Erzurum	59
TR321	Aydın	19	TR632	Kahramanmaraş	60
TR521	Konya	20	TR902	Ordu	61
TR612	Isparta	21	TR906	Gümüşhane	62
TR221	Balıkesir	22	TRC13	Kilis	63
TR331	Manisa	23	TRA13	Bayburt	64
TR622	Mersin	24	TR723	Yozgat	65
TR334	Uşak	25	TRC12	Adıyaman	66
TR613	Burdur	26	TRC22	Diyarbakır	67
TR413	Bilecik	27	TRA22	Kars	68
TR812	Karabük	28	TRA23	Iğdır	69
TR811	Zonguldak	29	TRC32	Batman	70
TRC11	Gaziantep	30	TRA24	Ardahan	71
TR901	Trabzon	31	TRB13	Bingöl	72
TR522	Karaman	32	TRC21	Şanlıurfa	73
TR831	Samsun	33	TRC31	Mardin	74
TR904	Rize	34	TRB21	Van	75
TR423	Düzce	35	TRB23	Bitlis	76

TR714	Nevşehir	36
TR834	Amasya	37
TR333	Kütahya	38
TRB12	Elazığ	39
TR715	Kırşehir	40
TR711	Kırıkkale	41
TRC34	Siirt	77
TRC33	Şırnak	78
TRA21	Ağrı	79
TRB24	Hakkari	80
TRB22	Muş	81

Tablo1:Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri*

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,0
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43,0	5,9
Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8,0
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49,0	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39,0	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7,0
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51,0	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49,0	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42,0	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9

Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Kaynak:TÜİK *(2 Ekim 2011 itibariyle)